

Messiaaniset juutalaiset Suomessa

Aino Kärkkäinen
Ekumeniikan pro gradu-tutkielma
Huhtikuu 2019

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Teologinen tiedekunta		Laitos – Institution -	
Tekijä – Författare Aino Kärkkäinen			
Työn nimi – Arbetets titel Messiaaniset juutalaiset Suomessa			
Oppiaine – Läroämne Ekumeniikka			
Työn laji – Arbetets art pro gradu		Aika – Datum 29.04.2019	Sivumäärä – Sidoantal
Tiivistelmä – Referat <p>Suomessa on lukumäärällisesti varsin vähän messiaanisia juutalaisia ja ainut seurakunta toimii varsin pienimuotoisilla resursseilla. Seurakunnasta erillään oleva, varsinaisen toimintansa jo lopettanut Suomen messiaaninen yhdistys on kuitenkin koonnut mittavan määrän opetusmateriaalejaan yleiseen käyttöön verkkosivuilleen. Tässä tutkielmassa analysoin kyseisiä materiaaleja ja pyrin asettamaan ne yleisen messiaanisen juutalaisuuden hajaantuneeseen kenttään. Richard Harveyn teos Mapping Messianic Judaism luo tavan systemaattisesti tarkastella messiaanisen juutalaisuuden eri muotoja.</p> <p>Suomen messiaanisen yhdistyksen opetusmateriaalit koostuvat monipuolisesti erilaisia teemoja käsittelevistä puheista. Tekstit sisältävät sekä Mooseksen kirjojen että Uuden testamentin eri kirjojen tulkintaa sekä Talmudin tekstien ja juutalaisen teologian ja elämäntavan esittelyä.</p> <p>Opetusmateriaalit ovat usean eri henkilön eri aikoina tuottamia. Yhteisön omien vastuuhenkilöiden omat linjaukset jäävät sivustolla mitä ilmeisimmin pimentoon ja aineistot on kerätty vierailuilta puhujilta, jotka ovat käyneet tilaisuuksissa vaihtelevan määrän. Puheiden yleisönä on ollut paljon myös ei-juutalaisia aiheesta kiinnostuneita päätellen siitä, että juutalaista ainesta selostetaan aika alkeista lähtien ja monessa puheessa myös perustellaan sitä, miksi juutalainen perinne ylipäänsä on tarpeellista tuntea. Toisaalta osassa aineistosta annetaan aika yksityiskohtaisia elämäntapaohjeita, jotka viittaisivat siihen, että myöskään puhtaasti pakanataustaisesta kuulijakunnasta tuskin on kyse.</p> <p>Puheiden sisällöissä on kristillisestä näkökulmasta paljon elämäntapaohjeita ja vähän opillista ainesta. Yhdistyksen opettajat painottavat uskonsa käytännöllistä puolta. Heille uskonto ei ole opinkappaleiden vastaanottamista, vaan oikeaa jumalanpalvelusta ja eettisesti kestävää elämää. Tooran ja Uuden testamentin tulkinnat tuovat yhdistyksen teksteissä selkeyttä siihen, kuinka messiaanisen juutalaisen kuuluisi heidän mukaansa elää, ja kuinka Jumalaa palvella. Uusi liitto tuo yhdistyksen opetuksen mukaan ei-juutalaiselle mahdollisuuden palvella Jumalaa ilman juutalaiseksi tuloa ja kaikille mahdollisuuden olla synnistä riippumatta Jumalan palvelijana.</p> <p>Yhteisön linja edustaa Harveyn teoksen skaalalla juutalaisuuteen painottuvaa linjausta. Parhaiten yhteisön linjaa kuvaa Mark Kinzerin edustama Post-missionaarinen messiaaninen juutalaisuus, jossa pyritään eroon kristinuskon vaikutuksesta messiaaniseen juutalaisuuteen. Yhteistä Suomen messiaaniselle yhdistykselle ja Kinzerin edustamalle messiaaniselle juutalaisuudelle on juutalaisen lain ja pyhäpäivien perinteinen juutalainen tulkinta ja tarkka noudattaminen. Kristinuskon ei-juutalaistaustaisesta oppiaineksesta puhutaan kummassakin vain vähän ja silloin kriittiseen sävyyn.</p>			
Avainsanat – Nyckelord Ekumenia, jumalakäsitykset, juutalaiskristillisuus, kosher, messiaaniset juutalaiset.			
Säilytyspaikka – Förvaringställe Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampuksen kirjasto, Teologia			
Muuta tietoa			

Sisällys

1. Johdanto	1
1.1 Johdatus tutkimusteemaan	1
1.2 Tutkimustehtävä, lähteet ja metodi.....	2
1.3 Aikaisempi tutkimus	3
2 Messiaanisen juutalaisuuden kahdeksan kategoriaa	5
Harveyn kategoriat	5
Ryhmä 1 – Kristus-keskeinen reformoitu juutalaiskristillisyys	7
Ryhmä 2 – Dispensationalistinen heprealaiskristillisyys	11
Ryhmä 3 – Israelilainen kansallinen ja restorationismi.....	15
Ryhmä 4 – Uuden testamentin halakha, karismaattinen ja evankelikaalinen	16
Ryhmä 5 – Perinteinen juutalaisuus ja Messias.....	21
Ryhmä 6 – Post-missionaarinen messiaaninen juutalaisuus	22
Ryhmä 7 – Rabbiininen halakha uuden testamentin valossa.....	27
Ryhmä 8 – Messiaaninen rabbiininen ortodoksia.....	27
3 Messiaaninen juutalaisuus Suomessa.....	29
3.1. Suomen messiaaninen yhdistys.....	29
3.2 Teologisia suuntaviivoja suomalaisessa messiaanisuudessa.....	30
3.2.1 Oppi Jumalasta	30
3.2.2 Kristologia	31
3.2.3 Toora teoriassa	34
3.2.4 Toora käytännössä.....	37
3.2.5 Israelin tulevaisuus	41
3.3 Suomen messiaanisen yhdistyksen tekstit messiaanisen juutalaisuuden laajemmassa kontekstissa.....	42
4 Johtopäätökset.....	46
Lähde- ja kirjallisuusluettelo	48
Lähteet	48
Kirjallisuus	51

1. Johdanto

1.1 Johdatus tutkimusteemaan

Kristinusko ja juutalaisuus ovat heti kristinuskon alusta lähtien käyneet aktiivisesti rajaa toistensa kanssa. Juutalaisuuden lopullisesti hylättyä kristinuskon väitteen siitä, että Jeesus olisi täyttänyt juutalaisuuden Messiasodotuksen, kirkko alkoi varsin varhain loitota juutalaisista juuristaan. Ero tapahtui niin opin, jumalanpalveluksen kuin muukin käytännön osalta ja jäsenistön ei-juutalainen osa kasvoi eksponentiaalisesti juutalaisiin nähden. Kristillisen kirkon suhde juutalaisuutta kohtaan ei ole aivan viimeisiä vuosikymmeniä lukuun ottamatta ollut suinkaan erityisen kunnioittava tai arvostava, vaikka pyhä kirja ja osa perinnettä on saatu perintönä heiltä. Vasta maailmansotien jälkeen on kirkoissa vahvistunut myös se ääni, joka eksplisiittisesti antaa juutalaiselle kansalle myös oikeutuksen olla olemassa omana itsenään, eikä vain lähetystyön kohteena.¹

Juutalaisten ja kristittyjen välinen yhteys on silti edelleen monilta osin tulenarka. Juutalaisten lopunaikoina oleellista roolia korostava evankelikaalisuus on viimeisen vuosisadan aikana saanut äänensä tehokkaasti kuuluviin. Ajatus siitä, että juutalaisten kääntyminen Jeesuksen puoleen tuo Jeesuksen paluun lähemmäs, on saanut liikkeen panostamaan nimenomaan juutalaisia tavoittavien lähetysjärjestöjen tukemiseen. Nykyisin suurin näistä järjestöistä on Jews for Jesus, joka esimerkiksi vuonna 2017 käytti jopa 23 miljoonaa dollaria lähetystyöhönsä. Valtava rahallinen panostus näkyy yhteisöjen tavoittamien ihmisten määrissä.²

Juutalaisen kansan parissa vastaus kristinuskon väitteisiin juutalaisuuden osasta on ollut varsin vaihteleva. Muun muassa varsin tuottelias professori Jacob Neusner kritisoi olettamusta kristinuskon juutalaisista juurista. Hän arvioi kristittyjen ja juutalaisten jo lähtökohtaisesti puhuvan varsin eri asioista eri ihmisille. Vaikka vielä ensimmäisellä vuosisadalla ajanlaskun alun jälkeen juutalaiset ja kristityt vielä teoreettisesti olivat samaa kansaa ja uskontoa, heillä oli silti omat uskomuksensa, omat keskustelunaiheensa ja omat kannattajansa, joiden kanssa he ylipäänsä keskustelivat. Termistöä ja lähdetekstejä arvioidaan kriittisellä tavalla liian erillisistä konteksteista ja myös se, mikä ylipäänsä tunnistetaan auktoriteetiksi, ratkaisee varsin oleellisesti sen, paljonko toista osapuolta ymmärretään.

---

¹ Esimerkiksi Vatikaanin toinen konsiili on tässä merkittävässä asemassa.

² Jews for Jesus.

Todellista keskusteluyhteyttä tai osittain saman uskon edes osittaista jakamista ei siis lähtökohtaisesti ole hänen mukaansa ollut.³

Ilmeisestä yhteydestä juutalaisuuden ja kristinuskon välillä kertovat kuitenkin paitsi uskontojenväliset dialogirytykset ja kummankin kiinnostus toistaan kohtaan, myös näiden kahden eri uskonnon rajapinnalle syntynyt messiaanien juutalaisuus. Pääpiirteissään se on uskoa siihen, että Jeesus Nasaretilainen on Messias juutalaisen tradition ja uskon kautta tulkittuna ja elettyinä. Kristillinen kirkko ei messiaanisen juutalaisuuden mukaan ole integroinut Tooran sisältöjä uskontulkintaansa sillä tavalla, että juutalaista identiteettiä ja elämäntapaa voisi riittävästi noudattaa sen sisällä. Se, kuinka Tooraa on tulkittava Jeesuksen tuomassa valossa, ja Jeesuksen sanoja Tooran sanoman kautta, ovat liikkeen suuria kiistakysymyksiä. Niistä ja muista elämäntavan ja opin kysymyksistä sopuun pääseminen on liikkeen sisäinen ekumeeninen haaste.

1.2 Tutkimustehtävä, lähteet ja metodi

Tämän tutkielman tavoitteena on selvittää suomalaisen messiaanisen juutalaisuuden teologisia pääpiirteitä ja asettaa se osaksi kansainvälistä messiaanisen juutalaisuuden kokonaisuutta. Opillinen hajanaisuus on messiaanisten juutalaisten yleisesti tiedetty haaste. Messiaaniseksi itsensä identifioivat seurakunnat ovat harvoin kiinnostuneita sitoutumaan esimerkiksi tiettyihin uskontunnustuksiin. Erityisen suurena syynä hajanaisuuteen kuitenkin on se, että modernin messiaanisen juutalaisuuden historia on niin kovin lyhyt. Näin ollen vakiintuneita toimintamalleja tai teologioita ei ole ehtinyt syntyä. Oman perinteensä muodostava messiaaninen juutalaisuus ei ole halunnut tarttua edeltäjiensä, vaikkapa heprealaista kristillisyyttä edustavan Rabinowitzin perinnöksi jättämiin ansiokkaisiin teoksiin, joita olisi voinut hyödyntää laajemmin esimerkiksi opin alkupisteenä. Niissä vähissä uskontunnustuksissa, mitä messiaanisen juutalaisuuden parissa on tehty, oppi on Harvey mukaan tavanomaista kristillisyyttä ja juutalainen näkökulma on aika vähäistä.⁴

Hahmottaakseni liikkeen sisällä vaikuttavia teologisia ryhmittymiä hyödynnän Richard Harveyn teosta ”Mapping messianic Jewish Theology – A Constructive Approach”, jossa messiaaniset teologiat jaetaan kahdeksaan eri kategoriaan. Harveyn kategorioiden heikkoutena on, että osa teologeista osuu useampaan kategoriaan. Silti se osoittautui

---

³ Neusner 2001, 1-6, 130-133.

⁴ Harvey 2009, 49-52.

selkeimmäksi käytettävissä olevaksi tavaksi hahmottaa messiaanista juutalaisuutta nimenomaan vertailevasti, johon esimerkiksi janat soveltuvat selkeitä lokeroita huonommin.⁵

Päälähteeni suomalaisen messiaanisen juutalaisuuden osalta on Suomen Messiaanisen yhteisön kotisivu, jossa on huomattava määrä tekstitiedostoina tallennettuja opetuksia, jotka ovat sivuilla annettujen tietojen mukaan pidetty vuosien 2010 ja 2016 välillä eri puolella Suomea. Yhteisöä koskevia lisätietoja tiedustelin sähköpostitse sekä yhteisön kotisivulla mainitusta osoitteesta, että muualta löytämiltäni messiaanisen juutalaisuuden harjoittajilta. Tutkimuksessa käytetty verkkoaineisto sekä sähköpostikeskustelut on myös tallennettu tekijän arkistoon mahdollista myöhempää tarkastelua varten.⁶

Metodina tässä tutkielmassa on systemaattinen analyysi. Sen avulla selvitän Suomen messiaanisen yhteisön julistuksessa esiintyviä keskeisiä käsitteitä ja argumentteja. Viimeiseksi asetan nämä argumentit messiaanisen juutalaisuuden laajempaan kontekstiin Harveyn kahdeksanosaisen erottelun avulla.⁷

1.3 Aikaisempi tutkimus

Suomen messiaaninen juutalaisuus on varsin pienimuotoinen ja tutkimuksessa tuntematon ilmiö. Yleisesti messiaanisesta juutalaisuudesta sen sijaan on paljonkin tutkimuskirjallisuutta. Ariel Yaakov on kirjoittanut useamman teoksen juutalaislähetystyöstä ja evankelikaalisuuden suhteista juutalaisuuteen.⁸

Yleisellä tasolla messiaanisesta juutalaisuudesta modernin juutalaisuuden kentässä on tietoa Stephen Sharotin kirjassa *Comparative perspectives on Judaism and Jewish identities* ja Maria Diemlingin ja Larry Rayn toimittamassa kokoelmassa *Boundaries, Identity and belonging in Modern Judaism*. Dan Cohn-Sherbokilla taas on yleisen juutalaisuuden teostensa lisäksi teoksia myös messiaanisesta juutalaisuudesta⁹. Messiaanisten juutalaisten juhkakäytännöistä on kirjoittanut E.W. van der Poll vuonna 2015 ilmestyneessä teoksessaan.

Lisäksi aiheesta on kirjoitettu kymmeniä teoksia mm. sosiologisesta, antropologisesta tai historiallisesta näkökulmasta. Hyödyntämäni lähdeteokset luettelivat

---

⁵ Harvey esittelee vuonna 2009 valmistuneessa teoksessaan lähinnä David Sternin jaotteluun, jossa teologeja jaotellaan juutalaisuuden ja kristillisyyden sekä heprealaiskristillisyyden ja messiaanisen juutalaisuuden janoilla. Erottelu vaikuttaa kohtalaisen subjektiiviselta ja epämääräiseltä.

⁶ Osoitteessa <http://www.messiaaninen.net> on laaja valikoima näitä opetuspuheita.

⁷ Jolkkonen 2007, 13-19.

⁸ Esimerkiksi vuonna 2000 ilmestyneessä teoksessa *Evangelizing the Chosen people: Missions to the Jews in America 1880-2000* sekä 2013 ilmestyneessä ”*An Unusual Relationship: Evangelical Christians and the Jews*” on kummassakin laajasti käsitelty messiaanista juutalaisuutta.

⁹ Cohn-Sherbok on kirjoittanut mm. teoksen ”*Messianic Judaism*”, joka on myös yksi Harveyn teoksen lähteistä.

näitä tutkimuksia monipuolisesti¹⁰, mutta tämän tutkielman kannalta ne eivät ole relevantteja. Seuraavassa luvussa tutkielmaa on johdatus messiaanisen juutalaisuuden yleisiin periaatteisiin ja eri suuntauksiin Richard Harveyn kahdeksan kategorian mallin mukaan.

---

¹⁰ Esim. Harvey 2009, 14-34.

2 Messiaanisen juutalaisuuden kahdeksan kategoriaa

Harveyn kategoriat

Harveyn kategorisointi perustuu viiden eri teologisen teeman käsittelyyn eri messiaanisen juutalaisuuden toimijoiden teksteissä. Näitä aiheita ja niiden herättämän keskustelun pääpiirteitä summaan lyhyesti seuraavissa kappaleissa, jonka jälkeen siirryn järjestelmällisesti kuvaamaan Harveyn kategorioita. Aiheiden käsittelyn laajuus ja intensiteetti vaihtelee huomattavasti teemasta ja henkilöstä riippuen, siksi vertailtavuudessa on joiltain osin puutteita. Liikkeen systemaattisia esityksiä Harvey kritisoi erityisesti siitä, että niiden kannanotot eivät ole riittävän täsmällisiä ja laajoja.¹¹

Ensimmäinen teema, jonka käsittelyä Harvey esittelee teoksessaan, on Jumala. Juutalaisuuden tarkan yksijumalaisuuden ja kristillisen kolminaisuusopin keskinäisistä ristiriidoista selvittääkseen messiaanille juutalaisuudelle on tärkeä käsitellä kolminaisuutta Jumalan ykseydestä käsin. Osa teologeista ottaakin kolminaisuuden annettuna, osa taas suhtautuu oppiin varauksellisemmin eikä pidä sitä välttämättä tarpeellisena, vaikka jollain tasolla sitoutuisikin siihen. Harvey kritisoi näitä esityksiä vielä eksegeettisen ja teologisen syvyyden ja erityisesti Maozia juutalaisen perspektiivin puutteesta. Oppi Jumalasta messiaanisessa juutalaisuudessa vaikutti siis olevan vielä melko yhtenäinen; mitään selkeää jakoa eri koulukuntiin ei vielä sen osalta muodostunut.¹²

Kristologiaa käsittelevässä luvussa Harvey tekee jaon viiteen eri näkemyskategoriaan. Suuret jakolinjat ovat kristologian osalta siinä, kuinka missäkin suhtaudutaan Jeesuksen jumaluuteen ja millä perusteilla teologiaa tehdään. Harveyn arvion mukaan kannanotot on vielä liian usein kopioitu suoraan aiemmilta teologeilta ja messiaanisen juutalaisuuden oma kristologinen näkemys puuttuu. Hänen mukaansa olisi syytä tarkemmin tutkia juutalaista käsitystä messiaasta ja kristinuskon kristologiaa yhdistellen niitä ja kehittäen myös omaa, messiaanista ääntä niiden pohjalta. Eri messiaanisten seurakuntien alliansseilla esiintyvät uskonkohtien esittelyt ovat Harveyn mukaan tavallisen kristillisen tunnustuksen mukaisia. Toisaalta juutalaisen tavan mukaan tietoisesti kaikenlaisten uskontunnustusten allekirjoittamisesta pidättäytyvät äänet kuuluvat myös messiaanisen juutalaisuuden piirissä äänekkäästi.¹³

Käsite ”Toora” on monella tavoin selittyvä käsite, joka yhtäällä käsittää heprealaisen Raamatun ensimmäiset viisi kirjaa, toisaalta siihen voidaan katsoa kuuluvaksi myös muu

---

¹¹ Harvey 2009, 40-48.

¹² Harvey 2009, 66-72.

¹³ Harvey 2009, 96-103.

heprealainen Raamattu. Vielä puhutaan myös suullisesta Toorasta, Talmudista, joka myös voidaan laskea mukaan käsitteen Toora alle, jolloin kyseessä on koko juutalaisuuden oppi, perinne ja kulttuuri. Messiaanisessa juutalaisuudessa suhtautuminen Tooraan on varsin ambivalentti, eivätkä teologit ole aina valmiita paljastamaan, millaista määritelmää he käyttävät kirjoittaessaan siitä. Tooraan liittyvät aiheet ovat Harveyn teoksessa esiintyvillä teologeilla mittavin aineiston teema. Tooran teorian käsittelyssä Harvey on jakanut teologit kahteen leiriin sen perusteella, suhtautuvatko he Tooran käyttöön positiivisesti vai negatiivisesti. Negatiivisia kannanottoja löytyi erityisesti suullisen Tooran osalta; monet Messiaaniset juutalaiset pyrkivät mitä ilmeisemmin laajempaan raamatullisuuteen perinteiden kustannuksella. Tooran kannalla olevia, positiivisia kannanottoja näyttää Harveyn teoksessa kuitenkin olevan määrällisesti enemmän ja perusteluita laajemmin.¹⁴

Juutalaisista tavoista (Harveyn termein Toorasta käytännössä) eritellään Harveyn kirjassa erityisesti sapattia, ruokasäädöksiä ja pääsiäistä. Kuten Tooran teoreettisestakin puolesta, myös juutalaisten käytäntöjen osalta eri teologiien näkemykset olivat melko erilaisia keskenään; toiset sitoutuvat juutalaisiin tapoihin tarkemmin kuin toiset. Pääsiäisen vietto on kutakuinkin kaikille messiaanisille juutalaisille oleellinen osa uskonelämää ja teologiaa. Juutalaisen pääsiäisaterian symboliikka mahdollistaa monet kristologiset tulkinnat, erityisesti afikoman-traditio, jossa happamaton leipä murretaan ja osa siitä piilotetaan aterian ajaksi ja sitten etsitään viimeisenä syötäväksi. Se, millä tavalla pääsiäisen vieton tapoja ja teologiaa tulkitaan, vaihtelee paljon.¹⁵

Eskatologinen aines, jota Harvey käsittelee otsikon ”Israelin tulevaisuus” alla saa kirjassa kohtalaisen vähän huomiota. Suurin enemmistö messiaanisesta juutalaisuudesta edustaa jonkinlaista sionistista näkemystä Israelista ja juutalaisten oikeutta siihen. Kristillisen fundamentalismin perintö liikkeen alkupuolelta on tässä Harveyn mukaan selkeästi näkyvissä, sillä moni liikkeen teologi ei vaikuta olevan erityisen kriittinen sitä kohtaan, mitä on saanut kuulla kristillisen sionismin piirissä. Merkittävä osa Israelin messiaanisista taas ovat hämmentyneitä sen suhteen, mikä heidän suhteensa on aiheeseen; merkittävä osa heistä esimerkiksi kannattaa sekä arabien ja juutalaisten rauhanpyrkimyksiä, että juutalaisten oikeutta myös miehitettyyn palestiinalaisalueeseen.¹⁶

---

¹⁴ Harvey 2009, 140-143.

¹⁵ Harvey 2009, 184-188.

¹⁶ Harvey 2009, 221-234.

Ryhmä 1 – Kristus-keskeinen reformoitu juutalaiskristillisyys

Ensimmäistä, kristinuskoa lähinnä olevaa ryhmää Harvey kuvailee Kristus-keskeiseksi reformoiduksi juutalaiskristillisyudeksi. Esimerkiksi Maozin edustama suuntaus opettaa reformoidun perinteen mukaista, ei erityisen karismaattisesti orientoitunutta kristinuskoa juutalaisuuden kansalliseen ja kulttuurilliseen viitekehykseen asetettuna. Juutalainen teologia kuitenkin erotetaan tässä suuntauksessa kulttuuriskansallisesta perinteestä ja vain jälkimmäinen nähdään positiivisessa valossa ja otetaan ylipäänsä huomioon rabbiinisen aineiston jäädessä hyllyyn. Kristillisiin uskontunnustuksiin ja kysymyksenasetteluihin pohjautuvan suuntauksen jyrkkä jakolinja uskonnollisen ja kulttuurisen juutalaisuuden väillä ei ole saanut muiden messiaanisten teologioiden parissa varauksettoman suojeleaa vastaanottoa, vaikka sinänsä suuntaus on esimerkiksi Israelissa suosittu.¹⁷

Ensimmäisenä Harvey referoi Maozin Jumala-käsitystä ilmoituksen kannalta. Hänen käsityksensä ilmoituksesta on tavanomainen messiaanille juutalaisuudelle, muttei eroa myöskään kristinuskosta. Hän jakaa ilmoituksen yleiseen ja erityiseen ja hänen mukaansa niillä molemmilla on oma paikkansa siinä, kuinka Jumalasta voi saada tietoa.¹⁸

Jumalan luonteesta kertova aineisto on Maozilla monilta osin samankaltaista kuin Goldbegillä. Yhtä näkökulmaa siihen edustaa esimerkiksi se, kuinka Jumalasta voi puhua persoonana. Yhtäällä on selvää, että Jumala on persoona, toisaalta taas Jumalan persoonasta ei voi puhua samalla tavalla kuin ihmisen persoonasta. Maoz kehitti Jumalan persoonallisuudelle oman terminsä ”personhood”, jolle ei toistaiseksi ole järkevää suomenkielistä vastinetta. Toinen Jumalan luonteen aspektin muodostaa Jumalan olemus. Maozin mielestä Jumalan olemusta ei voi tiivistää yhteen asiaan, vaikkapa pyhyyteen. Hänen mielestään Jumalan olemus on ”itse-olemassa oleva”, ikuinen, näkymätön ja keskenään tasa-arvoinen, vaikka eri tavoin toimiva kolminaisuus. Kysymykseen millainen Jumala on voi hänen mukaansa vastata joko olemuksen tai persoonan kautta. Näille eri olemuksen aspekteille voi luetella eri attribuutteja. Maozilla Jumaluuden muodostaa Jumalan attribuuttien summa. Näissä attribuuteissa on oma luokkansa vain Jumalalle kuuluville attribuuteille: kaikkivaltius, kaikkivoipuus ja kaiken tietäminen ja omansa inhimillisille, kuten viisautta, rakkaus ja pyhyys. Maoz perustelee, että vaikka termi kolminaisuus ei esiinnykään Raamatussa, se on silti Raamatun kirjoittajien oletettava oppi.¹⁹

---

¹⁷ Harvey 2009, 267-268.

¹⁸ Harvey 2009, 54-55.

¹⁹ Harvey 2009, 63-66.

Maozin tulkinta Jumalan läsnäolosta alkaa siitä, että Jumala on ensisijaisesti henkeä, eikä siten ole ajan ja paikan rajoitteisiin sidottu. Toisaalta Maoz myöntää, että hän toimii toisissa paikoissa selvemmin ihmisen nähtävästi, erottuakseen persoonana epämääräisistä luonnonvoimista, jotka ovat luomusta, eikä Luojaa. Inkarnaatiossa Jumalan läsnäolo tuli konkreettisimmin lähelle ihmistä. Jumalan ikuisuuden osalta Maozin fokus on ikuisuuden käsitteen formuloinnissa. Ilman alkua, loppua tai olemisen syytä, Jumala on myös täysin kaikesta muusta riippumaton ja muuttumaton. Harveyn mukaan tämä näkemys on hyvin samankaltainen kuin Maimonideen Aristoteleelta oppima käsitys, vaikkakaan Maoz ei sitä itse tuo esille.²⁰

Maozin mukaan Jumalan kaikkitietävyys on peräisin siitä, että hän päättää kaiken, mitä tapahtuu. Tässä kaksoispredestinaation mukaisessa käsityksessä ihmisen on mahdollista vastustaa Jumalan Toorassa ilmaisemaa tahtoa, mutta Jumalan tarkoittamaa, ilmoittamatonta tahtoa ei voi vastustaa, sillä kaikki maailman tapahtumat ovat Jumalan päättämiä. Ihmisen oma ”vapaus” ei tässä mallissa ole Jumalan luoma ominaisuus vaan seuraus synnistä; se asettaa ihmisen vastuuseen, mutta ei mahdollista toimintaa, joka ei ole Jumalan suunnitelmassa. Vaikka Jumala voi näin käytännössä päättää kaiken, mitä maan päällä tapahtuu, hän on sitoutunut omaan luontoonsa – ja maailman luontoon siten, ettei muuta menneisyyden tapahtumia, vaikka itse onkin ajan ja paikan ulkopuolella. Hänelle Jumalan täydellisyys on seurausta hänen kaikkivaltiaasta luonnostaan, joka rajoittaa itseään omasta halustaan. Se on myös itseriittoista: Jumalassa on kaikki, sillä jos häneen voisi lisätä jotain tai poistaa hänestä jotain, hän ei olisi täydellinen.²¹

Vielä Harvey huomioi Maozin Jumalaa käsittelevästä aineistosta nousevan luomisen aspektin. Luomisen teologia on Maozilla, kuten enimmäkseen muillakin messiaanisilla juutalaisilla, kohtalaisen perinteistä, Raamattuun tukeutuvaa juutalais-kristillistä oppia. Luomista käsitellään Jumalan muuttumattomuuden näkökulmasta: hän on liikuttamaton liikuttaja, Luoja, joka oli ennen kaiken alkua ja josta kaikki lähtee. Hänen toinen ajatuksensa on se, kuinka luomisen ja luomakunnan ylläpidon aspekteja luetaan kolminaisuuden sisällä sekä Isälle että Pojalle. Nimitystä ”Isä” pidetään luomisen kontekstissa erityisen sopivana terminä. Maozin vastaus pahan ongelmaan on Jumalan rakkaus ja oikeudenmukaisuus, jotka yhdessä kuvastavat saman asian kääntöpuolia. Jumala rakastaa kaikkia, mutta se rakkaus ei voi tavoittaa sellaisia, jotka eivät siihen vastaa. Rakkauden toinen puoli, oikeudenmukainen tuomio viimeisenä päivänä, tuo rakkauden täyttymykseensä. Tuomio tulee niille, jotka tekivät

---

²⁰ Harvey 2009, 72-73, 77.

²¹ Harvey 2009, 80-82, 84-85.

pahaa ja ne, jotka siitä kärsivät, saavat siinä oikeutuksensa. Hyvää tehneet otetaan ikuisen elämään.²²

Viidestä kristologisesta messiaanisen juutalaisuuden tulkintalinjasta Maoz edustaa sitä, joka on lähinnä kristillisyyttä. Hänen mukaansa juutalaisen opin sekoittaminen kristologiaan on vaarallista, sillä rabbiininen juutalaisuus suhtautuu lähtökohtaisesti vihamielisellä asenteella Kristusta kohtaan. Hänelle kristologia on elintärkeä tema, ja hän opettaa sitä reformaation uskontunnustusten mukaisesti. Hänelle Kristuksessa oleellista on se, että hän oli sekä täysi ihminen että täysi Jumala; tämän varassa hänen uskonsa seisoo tai kaatuu. Hän toteaa, ettei näe tarpeelliseksi kehittää mitään omaa teologiaa, koska ei koe voivansa lisätä jo olemassa olevaan materiaaliin mitään oleellista.²³

Jo Maozin kristologia paljasti jotain siitä, kuinka hän suhtautuu tooraan: hän tunnustautuu mieluummin heprealaiseksi kristityksi kuin messiaaniseksi juutalaiseksi ja hänen oppinsa on monelta osin kristillistä. Maozille juutalaisuus on tärkeää kulttuurisena ja kansallisena yhteisöllisenä asiana, mutta ei uskontona (jewishness vs. judaism). Rabbiinisen juutalaisuuden esittämän Tooran tulkinnan vaikutus ihmisten elämään ja uskoon nähdään uuden testamentin hengen vastaisena lakihenkisyytenä, josta tulisi pyrkiä eroon. Kaikki on hänelle puhdasta. Evankeliumin kirkkauden tielle ei saa hänen mukaansa tulla mikään, ja siksi uskonnon osalta juutalaisuudelle ei ole hänellä sijaa.²⁴

Tooran käytännön toteutukseen rabbiinisen juutalaisuuden mukaan Maoz suhtautuu kriittisesti. Maoz huomioi, että ei olisi edes juutalaisille kunnioittavaa ottaa heidän käytäntöjään omaan käyttöön sisällyttäen niihin samalla kristillisiä sisältöjä merkitystä antamaan. Hän ei koe omaksi osakseen Jeesukseen uskovana juutalaisena noudattaa rabbien määräämiä sapatinviettosääntöjä, kuten kynttilöiden sytyttämistä tai Mooseksen lain määräämiä tiukkoja työntekokieltoja. Sapatin ja juhlien vietto on hänelle tärkeä osa elämää Jumalan luomistyön juhlistamisen merkeissä, ja sen hän tekee iloiten perheen kanssa vietetyn ajan ja perjantai-illan juhla-aterian merkeissä. Myös muut juutalaiset juhlat otetaan hänen perheessään ilolla vastaan, mutta ilman rituaalilain ja perinteen taakkaa.²⁵

Maoz suhtautuu Fruchtenbaumin ohella myös ruokasäädöksiin kriittisimmin. Hänen mielestään niiden noudattaminen on uskon heikkoutta, sillä oikeasti kaikki on Uuden liiton aikana puhdasta. Uusi testamentti on siis hänen mielestään kumonnut ne. Erityisesti hän

---

²² Harvey 2009, 86-87, 91-92.

²³ Harvey 2009, 104-108.

²⁴ Harvey 2009, 144-146.

²⁵ Harvey 2009,

ihmettelee sitä, kun osa messiaanista juutalaisista noudattaa tiettyjä ruokasääntöjä, mutta ei toisia, sillä se on hänestä tekopyhää. Vain erityisen kulttuurisen paineen alla, esim.

Jerusalemien juutalaiskorttelissa, saattaisi hän pitää kohteliaana syödä vain kosher-ruokia.²⁶

Maoz esimerkiksi on kriittinen sitä kohtaan, että juutalaiseen pääsiäisateriaan luetaan kristillisiä merkityksiä. Erityisesti hän kritisoi Sternin väitettä, että afikoman-traditio olisi alun perin syntynyt messiaanisten juutalaisten parissa ja sieltä sulautunut koko juutalaisuuteen. Hän erottaa – Harveyn mukaan liian tiukasti – rabbiinisen opetuksen pääsiäisen vietosta kristillisestä.²⁷

Baruch Maoz ja Rich Nichol kannattavat eskatologiassaan messiaanista amillennialismia. Maozin näkemys voidaan johtaa hänen kritiikistään premillennialismia kohtaan ja sen oleellisin sisältö on valistuneessa agnostisismissa. Premillennialismi olettaa, että Raamattu antaa riittävät suuntaviivat systemaattiseen tietoon lopunajoista. Maoz taas näkee Raamatussa selkeitä ristiriitoja lopunajojen tapahtumien ajoituksessa ja järjestyksessä ja antaisi niiden mieluummin pysyä jonkinlaisena mysteerinä, jottei aiheesta tulisi vielä yksi jakolinja uskovien kesken, kun tärkeämpiäkin ongelmia riittää. Lopunajojen Raamatunteksteissä oleellista on Maozin mielestä pyhyiden tärkeys ja saavuttaminen. Premillennialismi hänen mukaansa käyttää Raamattua väärin irrottaen sen jakeet kontekstistaan saadakseen sen tarkoittamaan mitä vain haluaa. Samoin kaksinkertaisen profetian täyttymisen idea on hänelle käsittämätön, sillä se ei nouse itse Raamatusta. Israelin ja kirkon jako on hänestä myös väärin, sillä hänestä Raamattu puhuu nimenomaan siitä, että ei-juutalaiset uskovat liittyvät lopunajoina juutalaisten vanhurskaaseen jäännökseen. Hänelle ei ole oleellista asioiden järjestys tai se, tuleeko esimerkiksi kirjaimellista tuhatvuotista valtakuntaa, vaan se, että Jeesus on kaiken keskuksena elämässä nyt ja aina. Nykyisyys on Jeesuksen kautta kaikille yhteinen, samoin tulevaisuus.²⁸

Rich Nicol ei niinkään kritisoi dispensationalismin teologisia tai hermeneuttisia näkemyksiä, vaan katsoo asioita käytännöllisemmältä kannalta. Hänen mielestään messiaanisten juutalaisten kannattaisi huomata, mistä kyseinen oppi tulee – liikkeen juurilta evankelikaalisesta liikkeestä, jossa lopunajat ovat huomattavassa asemassa. Nicolin mielestä fokusta pitäisi siirtää tähän päivään, jotta voitaisiin tehdä eettisiä valintoja ja elää järkevästi

---

²⁶ Harvey 2009, 204-205.

²⁷ Harvey 2009, 214-215.

²⁸ Harvey 2009, 244-248.

niin kauan kuin maailma ei vielä ole loppunut; loppujen lopuksi on mahdotonta arvata, milloin tarkalleen maailma tulee loppumaan!²⁹

Ryhmä 2 – Dispensationalistinen heprealaiskristillisyys

Toisen Harveyn nimeämän kategorian keulakuvina ovat Arnold Fruchtenbaum ja Louis Goldberg, joiden edustamassa dispensationalistisessa heprealaiskristillisyydessä evankelikaalinen teologia on voimakkaana taustatekijänä. Kantavana teologisena teemana on Kristuksen pikaisen paluun tuoma toivo. Tiukkarajainen evankelikaalinen teologia ei anna tilaa rikkaalle Tooran hyödyntämiselle, sillä Uusi testamentti asettaa mittapuun Fruchtenbaumin teologille mallille. Kuten reformoidussa juutalaiskristillisyydessä, myös dispensationalistisessa heprealaiskristillisyydessä juutalaisuus on vain kulttuurisen ja etnisen aineksen kautta läsnä.³⁰

Tämän ryhmän oppi Jumalasta on evankelikaalisesta liikkeestä tuttua. Kaikki ihmiselle oleellinen tieto Jumalasta on sekä Goldbergin että Fruchtenbaumin mukaan erityisen ilmoituksen varassa. Vaikka yleinenkin ilmoitus koetaan oleelliseksi välineeksi lain tuomion välittämisessä, Jumalan erityistä ilmoitusta tarvitaan evankeliumin vastaanottamiseksi.³¹ Jumalan olemassaoloa pidetään messiaanisisessa juutalaisuudessa sellaisenaan hyväksyttynä aksioomana (vaikka esim. kosmologinen argumentti olisikin paikkansapitävä). Tälle ajattelutavalle tyypillisesti Goldberg ilmaisee Jumalan olevan ainoa riittävä selitys maailman olemassaololle. Hän pitää merkittävänä todistuksena myös Raamatusta kumpuavaa näkökulmaa: sekä Toora että Uusi testamentti alkavat juuri Jumalasta, eli hän on. Goldbergin oma innovaatio on käyttää Jumalan olemassaolosta termiä itse-olemassaolo (self existence). Se osoittaa Jumalan olemassaolon täydellisen kaikesta riippumatonta ja itsenäistä luonnetta.³²

Goldbergin käsitykset Jumalan luonteesta ovat monilta osin samankaltaisia Maozin kanssa. Jumalan luonteen oleellisesta tiivistelmästä he ovat eri linjoilla. Maozille Jumala muodostuu attribuuttiensa summasta, mutta Goldberg lähtee siitä, että Jumala on ennen kaikkea pyhä ja Pyhyudessa on myös hänen olemuksensa keskus. Tähän liitetään kaikki Jumalalle kuuluvat attribuutit.³³

Fruchtenbaumin tulkintaan Jumalan ykseydestä mahtuu ajatus kolminaisuudesta, joka on kolmen tasa-arvoisen, yhdessä ikuisen persoonan tiivistä yhteyttä aineessa ja olemuksessa.

---

²⁹ Harvey 2009, 248-249.

³⁰ Harvey 2009, 268-269

³¹ Harvey 2009, 54-55.

³² Harvey 2009, 60-62.

³³ Harvey 2009, 63-66.

Maimonideen toisen uskonartiklan sanavalintaa Yachid (vs. echad, joka sallisi moninaisen ykseyden) hän kommentoi todeten sen olevan todennäköisesti kolminaisuutta vastustava kannanotto. Goldberg esittelee Vanhan testamentin kirjoituksista syitä sille, miksi monet messiaaniset juutalaiset hylkäävät kolminaisuuden, mutta ei halua mennä niin pitkälle itse. Niinpä hän pyrkii löytämään, vaikka laihojakin, Tooran tulkintoja, joilla puoltaa Jumalan ykseyttä kolmessa persoonassa tai ainakin pidättäytyä sanomasta, ettei Jumala voi sisällyttää kolmea persoonaa ykseyteensä.³⁴

Goldbergin näkemys Jumalan kaikkivoipuudesta eroaa Maozin käsityksestä. Hänen mielestään ihmisellä todella on vapaa tahto, ja se, että Jumala määräisi kaiken maailmassa tapahtuman ihmisten tekoja myöten olisi hänen luontonsa vastaista. Jumala kylläkin tietää kaiken, mitä tapahtuu, mutta se on eri asia ja se ajaa eri tarkoitusta. Jumala kaiken luojana ja ylläpitäjänä on myös ihmiskunnan tuomari ja hänen tietonsa ihmisen teoista ja sydämen tilasta on lohdutukseksi ja ojennukseksi itse kullekin tekojensa mukaan. Jumalan suuruus on ihmisen käsityskyvyn ulottumattomissa. Jumalan täydellisyys on Goldbergin näkemyksen mukaan kokonaisuutta. Jumalan kokonaisuus on sitä, että hän on kokonainen Jumala, jossa ei ole puutetta oikeudenmukaisuudessa, uskollisuudessa tai muussa Jumalalle kuuluvassa. Ihmisten ahdistus siitä, etteivät he ole tai voi olla täydellisiä kuten Jumala, on oikeutettua Raamatun kehotusten perusteella, mutta Goldberg näkee ihmisen täydellisyyden erilaisena. Se on luodun täydellisyyttä, joka on kokonaista silloin kun ihminen kypsyy omassa luodussa osassaan heikkouksiensa ja epäonnistumistensa kanssa.³⁵

Goldberg keskittyy luomisen teologiassaan Jumalan vapauteen. Hänen mukaansa Jumalan vapaus ja kaikkivaltius erottaa hänet siitä, mitä hän on luonut. Näin vältetään panteistinen maailmankuva, jossa Jumala on suvereenin hallitsijan sijaan luonnonvoima. Johdatus on Goldbergille luonteva osa luomisen teologiaa. Se näkyy selvimmin Raamatussa esimerkiksi Israelin kansan johdatuksena pois Egyptistä. Nämä tarinat ovat johdatusta myös nykyajan ihmiselle. Ihmeet, vaikka niitä tapahtuu edelleen, eivät korvaa uskoa Tooran Jumalaan vaan niiden on tarkoitus johdattaa ihminen sen luo. Monen muun messiaanisenkin juutalaisen tavoin Goldberg katsoo pahan ongelmaa erityisesti holokaustin kontekstissa. Pienempimuotoista pahaa olisi kohtalaisen helppo katsoa armollisemmin seurauksena ihmisen syntiinlankeemuksesta, mutta holokaustin kaltaisen järjettömän pahuuden mitkään selitysmallit eivät riitä selittämään sitä mielekkäästi. Paitsi Hitleriä odottava ikuinen

---

³⁴ Harvey 2009, 68-72.

³⁵ Harvey 2009, 82-86.

rangaistus, myös Israelin valtion synnyn arvo ovat kuitenkin osa jonkinlaista vastausta holokaustin aiheuttamaan teologiseen ongelmaan.³⁶

Kristologisesti dispensationalistinen heprealaiskristillisyys jakautuu kahteen leiriin. Fruchtenbaum kannattaa samaa jumalakeskeistä kristologiaa, kuin esim. Maoz. Hänen kristologinen argumentaationsa keskittyy Raamatun pohjalta todistamaan Kristuksen jumaluutta, inkarnaatiota ja kolminaisuutta Vanhan testamentin ennustusten täyttymyksenä.³⁷

Toinen kristologinen suuntaviiva on asettaa Nikean konsiilin tulokset uuteen kontekstiin. Goldbergin tavoitteena on laajentaa juutalaista ykseyden käsitettä yhdistettyyn ykseyteen (composite unity), että kolminaisuus saataisiin sopimaan siihen. Robert Raymond Fischer löytää kolminaisuudelle tukea myös Kuolleen meren kääroistä, joka osoittaa hänestä sen, ettei kristinusko ole juutalaisuudelle vieras roomalainen tms. keksintö. Daniel Juster huomioi, että vaikka hellenististen vaikutteiden ei tarvitse olla esimerkiksi Jeesuksen elämää käsiteltäessä vääriä tai epätosia, ovat monet Nikean uskontunnustuksen opinkappaleet turhia. Jeesuksen ykseys Jumalan kanssa voisi olla hänestä parempi ilmaisu, jotta Jeesuksen ihmisyyss korostuisi; hänestä Jeesus on Jumalalle alisteinen. Tässä kohtaa erotaan jälleen selkeästi kristinuskolle oleellisesta kolminaisuuden käsityksestä. Michael Schiffman pitää Nikean uskontunnustusta kovin katolisesti muotoiltuna ja peräänkuuluttaa juutalaisempaa ilmaisua. Hän pitää kuitenkin sen tuloksia ja esimerkiksi kolminaisuutta täysin mahdollisina asioina myös juutalaisesta näkökulmasta, vaikka Vanha testamentti ei niitä opetakaan, sillä ilmoitus on hänen mukaansa jatkuva.³⁸

Tooran teoria on evankelikaalisen kristillisyyden tavoin rajoittunut dispensationalistisessa heprealaiskristillisyydessä kirjalliseen Tooraan, eli rabbiinisen juutalaisuuden säännökset eivät ole heille oleellisia. Fruchtenbaumin mukaan Jeesuksen tulon myötä Vanhan testamentin ruoka- ja sapattisäännöt on kumottu, eikä Mooseksen laki ole enää juutalaisellekaan sitova. Hän tosin suvaitsevaisuuden hengessä sallisi uskovalle haluamiensa lakien noudattamisen, mikäli ne ovat linjassa Uuden testamentin kanssa, eikä vaadi lain noudattamista muilta. Fruchtenbaum haluaa eroon lakihenkisyydestä, joka hänen mielestään värittää monien muiden messiaanisten juutalaisten sapatinviettoa rabbiinisesta juutalaisuudesta perittyjen sääntöjen takia.³⁹

---

³⁶ Harvey 2009, 87, 90, 92-93.

³⁷ Harvey 2009, 107-108.

³⁸ Harvey 2009, 108-114.

³⁹ Harvey 2009, 143-144.

Goldbergin mukaan osa laista on sellaisenaan sopivaa noudatettavaksi, osaa voidaan noudattaa osittain, ja vielä kolmannen osan laista noudattaminen on täysin sopimatonta. Jos vanha ja uusi testamentti ovat sopusoinnussa kyseisen lain osalta ja lain noudattaminen sopii hyvin elämään, lakia voi noudattaa. Goldbergin mukaan kategorisesti vain kymmenen käskyn moraalilaki ja uhrilaki, joka täyttyi Jeesuksen ainutkertaisessa uhrissa, jatkuivat Uuden testamentin aikana; niiden joukosta messiaanilla juutalaisilla on Goldbergin mukaan vapaus noudattaa tarpeellisiksi kokemiaan lakeja, koska niiden vaikutus uuteen liittoon on niin vahva.⁴⁰

Fruchtenbaum vetoaa raamatullisuuteen pääsiäisenvietossa. Hän huomauttaa niille, jotka väittävät noudattavansa Tooraa kirjaimellisesti, että Raamatussa käsketään viettämään pääsiäistä Jerusalemissa, jota suurin osa (rabbiinisista tai messiaanistakaan) juutalaisista ei tee. Hänen argumenttinsa siitä, että lakia julistavat oikeasti noudattavat armoa, on Harveyn mukaan sinänsä mitätön, sillä monet muut messiaaniset juutalaiset ottavat myös rabbiinisen tradition huomioon Tooran tulkinnassaan, joka muuttaa kuvaa jonkin verran. Fruchtenbaum pitää oleellisena, että pääsiäisaterialla tarjotaan Raamatun käskyn mukaan lammasta, eikä kanaa, kuten tietyt muut tavalliset ja messiaaniset juutalaiset tekevät. Hänestä juhlan vieton ei kuulu ei seurata perinteistä juutalaista haggada-kaavaa vaan messiaanisten juutalaisten omaa, Raamatun tekstien lukemiseen perustuvaa liturgiaa, jonka keskuksena on viimeinen ehtoollinen.⁴¹

Eskatologian ja Israelin tulevaisuuden kysymyksissä Fruchtenbaum edustaa Harveyn mukaan messiaanisen liikkeen kehittyneintä teologiaa, vaikkakaan ei ole saanut suurinta kannatusta. Fruchtenbaumin messiaaninen messiaanien dispensationalismi perustuu Charles Ryrien Dallasin teologisessa seminaarissa pidettyyn opetukseen ja Fruchtenbaumin omiin lisäyksiin ja muunnelmiin. Eskatologisten tekstien tulkinnan hermeneuttisena lähtökohtana on Fruchtenbaumin mukaan pidettävä sitä, että Raamattua on ensisijaisesti tulkittava kirjaimellisesti. Kuvainnollinen tulkinta tulee vain siinä tapauksessa kyseeseen, että teksti itse antaa niin ymmärtää. Fruchtenbaumin toisen eskatologisen periaatteen mukaan Uuden testamentin Israel tarkoittaa aina kirjaimellista Israelia, eikä kirkkoa. Näistä lähtökohdista katsottuna eskatologia saa klassisen dispensationalismin muodon.⁴²

Fruchtenbaumin eskatologiassa niin juutalaiset kuin ei-juutalaisetkin uskovat temmataan ylös Messiaan valtaistuimen eteen tuomittavaksi tekojensa mukaan. Maan päällä

---

⁴⁰ Harvey 2009, 156-157.

⁴¹ Harvey 2009, 215-216.

⁴² Harvey 2009, 233-235.

alkavat Danielin kirjan yhdeksännessä luvussa ennustetut viimeiset seitsemän vuotta, josta puolet menee rauhan vallitessa, ja puolet sodassa, joka loppuu Messiaan tullessa lopullisesti maan päälle. Siitä alkaa tuhatvuotinen valtakunta, jolloin koetuksen vuosien marttyyrit hallitsevat Jeesuksen kanssa koko sitä Israelin maata, joka ei vielä ole saanut täysiä luvattuja rajojaan. Kaikki juutalaiset kääntyvät, kun näkevät Vanhan testamentin pyhät hallitsemassa Messiaan kanssa. Messiaaniset juutalaiset (millä nimikkeellä he sitten kulkevatkin) ovat lopunaikoina oleellisen roolin saava Israelin jäännös. Juutalaiset, ei-juutalaiset ja kirkko muodostavat Fruchtenbaumin mukaan oleelliset lopunaikojen ryhmittymät. Kirkko, josta hän puhuu termeillä ekklesia tai k'hillah välttääkseen ”kirkon” ikäviä historiallisia konnotaatioita, on sekä juutalaisista että pakanoista muodostuva yhteisö. Messiaaniset juutalaiset saattavat kuulua sekä juutalaisiin että kirkkoon, jolloin välttyään mm. korvausteologialta; nämä kolme ryhmää saavat olla rauhassa erillisiä yksikköjään.⁴³

Ryhmä 3 – Israelilainen kansallinen ja restorationismi

Kolmas messiaanisen juutalaisuuden kategoria on Israelilainen kansallinen ja restorationistinen messiaaninen juutalaisuus, jonka keulahahmona on Gershon Nerel. Ryhmittymän teologia on Harveyn mukaan melko keskittynyt eskatologisiin kysymyksiin, mutta erotuksena dispensationalistisesta heprealaiskristillisyydestä sen eskatologia ei ole dispensationalistista. Ryhmittymän pyrkimyksenä on saada mahdollisimman monet juutalaiset muuttamaan Israeliin Kristuksen toista tulemistä ennakoiden. Paitsi tämä poliittinen agenda, myös hengellinen näkökulma on Nerelin ohjelmassa läsnä. Israelissa tavallista juutalaisen elämää viettävät ”juutalaiset Jeshuaan uskovat” ovat Nerelin mukaan yhteys alkuseurakuntaan, johon juuri he voivat mitä parhaiten samaistua juuri siksi, ettei heidän seurakunnillaan ole satojen tai tuhansien vuosien historiaa ja opinmuodostusta takanaan. Yleisesti voi sanoa, että myös Nerelin joukolla oppiin kuuluu vain vähän rabbiinisen juutalaisuuden aineksia ja elämäntavatkin muistuttavat eniten maallistuneista juutalaisista. Harveyn mukaan opin jatkokehityksellä tämän kategorian ajatuksilla voi olla potentiaalia.⁴⁴

Nerel kannattaa Tooran hyödyntämistä myös messiaanisessa juutalaisuudessa ja suosittelee jopa lain tulkintaa halalkhojen (juutalaisten, Tooraan perustuvien lakikokoelmien) avulla. Hän kuitenkin katsoo, että Tooraa on aina tulkittava Uuden testamentin valossa, josta löytää oleellisten ja epäoleellisten asioiden eron. Kohtuullisuutta noudattaen uskovakin voi noudattaa tarpeelliseksi katsomiaan lain kohtia. Liika yrittäminen ei ole kuitenkaan

---

⁴³ Harvey 2009, 235-237.

⁴⁴ Harvey 2009, 269-270

hyödyllistä, vaan haitallista, sillä se saa liikkeen kannattajan vain näyttämään naurettavalta juutalaisten silmissä.⁴⁵

Nerel myös puhuu rabbiinisia ja juutalaiseen kulttuuriin kuuluvia sapatinviettotapoja vastaan, mutta kokee velvollisuudekseen viettää sapatia levon ja jumalanpalveluksen merkeissä, koska sapatia ei kumottu Uudessa testamentissa.⁴⁶

Nerel näkee pääsiäisen tärkeimpänä messiaanisenä juhlanä. Hänestä on varsin riittävää keskittyä ajan säästämiseksi muistamaan Raamatun oleellisia katkelmia, joissa muistetaan sekä Israelin kansan pelastumista Egyptin orjuudesta, että Jeesuksen ristillä toimittamaa koko maailman pelastusta synnistä. Juutalaisessa haggadan perinteessä hän ei näe mitään arvokasta sinänsä, vaan kokee vaikkapa arameankieliset pääsiäislaulut ja Talmudin jakeiden lukemisen ajanhukkana ja lasten tylsistytämisenä.⁴⁷

Ryhmä 4 – Uuden testamentin halakha, karismaattinen ja evankelikaalinen

Neljännän kategorian messiaaninen juutalaisuus on Daniel Justerin ja David Sternin työn tulosta. Uuden liiton halakha-ajatus on heidän teologista rakennelmaansa ja vie heidän karismaattista evankelikaalista teologiaansa merkittävästi lähemmäs juutalaisuutta ja osaksi juutalaista yhteisöä. Kirjallisen Tooran arvostus ja systemaattinen käyttö on tälle joukolle tärkeä arvo, joka ei saa jäädä Uuden testamentin alle. Myös suullista Tooraa hyödynnetään, joskin kriittisesti arvioiden. Vaikka juutalaiset ovat heidän näkemyksensä mukaan edelleen Jumalan kansaa, pelastus saavutetaan vain Jeesuksen kautta ja kulttuurisesti sensitiivinen lähetystyö on välttämätön osa heidänkin työtään.⁴⁸

Jumalasta saatavan tiedon osalta neljäs messiaanisen juutalaisuuden ryhmä käy rajaa eri suuntiin monen eri käsitteen kautta. Ensimmäisenä käsitteenä on monelle messiaaniselle juutalaiselle hankala kolminaisuuden termi, jonka Stern huomioi olevan peräisin Raamatun ulkopuolelta. Silti Uuden testamentin sisällöt antavat ilmeisen syyn uskoa jonkinlaisen kolmiyhteyden mysteerin olevan Jeesuksen ja Pyhän hengen jumalallisen luonteen takana, koska Raamattu ei myöskään puolla yhtään enempää kolmea Jumalaa kuin yhtä jakautunuttakaan. Harvey kirjoittaa, että Stern kannanotoillaan huomioi kolminaisuuden ongelmat, mutta ei ota niihin kunnolla kantaa.⁴⁹

---

⁴⁵ Harvey 2009, 143-150.

⁴⁶ Harvey 2009, 184-193.

⁴⁷ Harvey 2009, 216-217.

⁴⁸ Harvey 2009, 270-271.

⁴⁹ Harvey 2009, 69.

Mystinen jumalan kirkkaus, shekhina on Sternille oppi, jossa hän käy keskustelua juutalaisuuden kanssa. Hän arvioi esimerkiksi Filonin ja Josefuksen oppien mahdollistavan shekhinan tulkinnan, joka sopii hyvin tarkoittamaan Jeesusta. Maimonideen kolmannen uskonkappaleen (Jumalan henkisyys ja ruumiittomuus), joka olisi omiaan kumoamaan kyseisen tulkinnan, Stern sanoo olevan virheellinen, sillä monet Vanhan testamentin kohdatkin viittaavat Jumalaan ruumiillisin termein. Sternin käsityksen mukaan juutalaisessa perinteessä Jumalan toiseus ja etäisyys ihmisestä peittää Jumalan läsnäolon, joka kuitenkin yhtä lailla on totta ja jättää ihmisen yksin. Näin hän haluaa painottaa immanenssin näkökulmaa ensisijaisena siihen nähden, että Jumala on ihmisestä erillinen. Ikuisuutta Stern katsoo Jumalan ikuisen kuninkuuden kautta siteeraten Raamattua.⁵⁰

Sternin luomisen teologia on ensisijaisesti Raamatun haaste tieteelle: tiede ylittää rajansa, jos se väittää esimerkiksi alkuräjähdyksen selittävän tyhjentävästi sen, miten ja miksi maailma syntyi. Tiede on hänelle keino selittää sitä, mitä Jumala on luonut, ja millaisten mekanismien kautta hän sitä yleisesti ottaen pitää kasassa. Se, että maailma edelleen on olemassa ja toimii, on johdatusta yhtä lailla kuin Sukkot- ja Shavuot-juhlien valaisema juutalaisen kansan johdatus, tai se, että evankeliumin voi ottaa vastaan tekopyhältäkin.⁵¹

Daniel Juster käsittelee pahan ongelmaa Jumalan pyhydestä ja oikeudenmukaisuudesta käsin. Koska hän on luonut ihmisen omaksi kuvakseen, ihmisen tehtävä on toimia luomakunnan hallitsijoina ”kuvastaen Jumalaa teoissa ja attribuuteissa”, kuten Harvey siteeraa. Synnin vaikutuksena on ero Jumalasta, sillä Jumalassa ei ole sijaa pahuudelle.⁵²

Tämän ryhmän oma metodi Tooran hyödyntämisessä on se tunnuspiirre, joka erottaa sen muista messiaanisen juutalaisuuden eri muodoista. Harveyn mukaan Sternin kanta Tooraan suhtautumisessa on, että Uudessa testamentissa Jeesus ei tuonut lakia loppuunsa, vaan lopulliseen määränpäähänsä, ilosanomaan. Tämä Tooran täyttyminen asettaa Sternin mukaan käskyt uuteen valoon ja tuo niille merkityksen, poistamatta ihmisen velvollisuutta noudattaa niitä. Hänestä käskyjen noudattaminen juutalais-evankelioinnin välineenä ei ole hyvä, sillä mikään lain noudattaminen ei hänen mielestään valaise ortodoksijuutalaisille sitä, että Jeesus on messias. Lisäksi Sternin mukaan ortodoksijuutalaisten käsitys laista on väärä: Ortodoksijuutalaisille myös suullinen Toora on kuin lakia. Stern taas ajattelee, että vaikka siinä on paljon hyvää, sitä voi myös muuttaa ja tulkita uudelleen. Monien messiaanisten noudattama linja, jossa otetaan käyttöön ainoastaan Raamatusta löytyvät lait ja hylätään

---

⁵⁰ Harvey 2009, 73-78.

⁵¹ Harvey 2009, 87-88, 91.

⁵² Harvey 2009, 91.

suullinen Toora, on Sternin mukaan puutteellinen, sillä siinä hylätään paljon hyvää traditiota. Hänen oman linjauksensa mukaan, Vanhan testamentin käskyjä noudatetaan Uuden testamentin (erityisesti Apostolien tekojen) luoman valon avulla.⁵³

Daniel Justerin mielestä hedelmällisin tapa tuoda laki sopivalla tavalla esille messiaanisen juutalaisuuden kontekstissa on hänen kehittämänsä Uuden testamentin halakha, jossa lait pyritään asettamaan ensin kontekstiin, jossa ne annettiin ja sitten etsimään sovellutus, joka käy myös uudessa liitossa. Juster ei kannata ahdasta jakoa seremoniallisiin ja eettisiin lakeihin. Metodin avulla kirjallista Tooraa pyritään tulkitsemaan siten, että vältetään lakihenkisyys, joka Justerin tulkinnan mukaan on värittänyt liikaa rabbiinisen juutalaisuuden laintulkintaa. Samalla laille pyritään takaamaan arvokas paikka osana Israelin kansan elämää. Uuden liiton ansio lain osalta ei ole se, että laki olisi purettu, vaan että se antaa keinon, jolla lain mukaan voi elää. Justerin mukaan vankka Vanhan testamentin tuntemus on perusasia, josta lähtee liikkeelle lain tulkinnassa. Henkilö, joka tuntee lain hyvin, voi jatkuvasti etsiä sitä, mikä on sen henki, jota noudattaa ja tulkita sitä sitten kokonaisuutena, eikä pelkän kirjaimen kautta. Oleellista on kysyä, millaisena aikana laki on annettu, millaisen tulkinnan tästä voi tehdä sekä joustavasti ottaa huomioon nykyisenkin kontekstin. Justerin mukaan laista ei saa tulla keino hakea Jumalan hyväksyntää eikä perinne saa sitoa ihmistä vaatimusten alle.⁵⁴

Michael Rudolph on kehittänyt Justerin metodia. Hänelle Toora merkitsee selkeästi vain pelkkiä Mooseksen kirjoja. Muu Vanha testamentti on vain sen käytännöllistä ja historiallista sovellutusta. Hänen systeemissään lait voidaan jakaa vanhaan liittoon sidotuiksi ja vanhasta liitosta riippumattomiksi. Ne, joista voidaan sanoa, että ne ovat sellaisinaan ja muuttamatta niitä edelleen Uuden testamentin aikana päteviä, ovat riippumattomia vanhasta liitosta ja siten myös messiaanille juutalaisille päteviä; Heprealaiskirjeeseen vedoten taas vanhaan liittoon sidotut lait menettäisivät rooliaan merkittävästi.⁵⁵

Tooran noudattamisen käytännöissä, oleellisimpana esimerkkinä ruokasäännökset ja sapatin vietto, Uuden liiton halakhan muodostajat noudattavat eräänlaista välimuotoratkaisua. Barney Kasdan esittää hyvin tavanomaisen juutalaisen tavan viettää sapattia normatiiviseksi myös messiaanille juutalaisille: perjantai-illan ohjelmalla on sapattiateria kynttilöineen, siunauksineen ja rukouksineen, lauantaina taas ensisijaisesti lepo ja jumalanpalveluskäynti. Vaikka lakihenkisyyden vaara kaikkien sääntöjen noudattamisessa on Kasdanin huolena, hän

---

⁵³ Harvey 2009, 150-154.

⁵⁴ Harvey 2009, 157-160.

⁵⁵ Harvey 2009, 160-161.

silti haluaa pitäytyttävän rabbiinisessa sapatinvieton perinteessä. Ruokasäädöksiin hän haluaa kohtuullisuutta ja soisi messiaanisten pitäytyvän Raamatussa oleviin sääntöihin, jolloin esimerkiksi maidon ja lihan sekoittamisen kiello poistuisi. Juster perustelee sapatinvieton tärkeyttä Vanhan testamentin sapatinviettoon liittämällä painoarvolla, hyvässä ja pahassa. Myös Juster suosii perinteisiä sapatinvieton tapoja, mutta haluaa mahdollistaa järjennukan toiminnan vaikkapa hätätilanteessa. Pieni määrä työtä ei hänen mielestään ole pahaksi, jos sillä voidaan välttää ahdistus pyhäpäivän vietosta ja tuoda siihen sen ansaitsema iloinen ja rauhallinen tunnelma. Samoin ruokasäädöksen noudattamisessa hän on armollisempi kuin rabbiinisen juutalaisuuden säännöt vaatisivat, eikä hän pyri vakuuttamaan ketään niiden välttämättömyydestä.⁵⁶

Daniel Justerin pääsiäisen teologiassa pääsiäisen vietto sisältää neljä pelastavaa totuutta. Ensimmäisenä Jeesuksen ymmärtäminen pääsiäislampaana, joka teurastetaan syntien vuoksi pahuuden hapatuksen poistamisen juhlapäivänä. Toinen pääsiäisen pelastava aspekti ovat vanhassa ja uudessa testamentissa tapahtuneet ruokkimisihmeet, ensin autiomaahan satanut manna ja sitten 5000 juutalaisen ruokkiminen vain vähällä määrällä ruokaa. Kolmanneksi ihmeeksi Juster tulkitsee sen, kuinka alkuseurakunnan kristityt, juutalais- ja pakanataustaiset yhdessä, juhlivat Jeesuksen ylösnousemista uhrikäytännön lopettavana kertakaikkisena uhrina, ja viimeiseksi Jeesuksen asettamaa ehtoollista, jossa hän nostaa pääsiäisaterian afikoman-leivän merkitsemään omaa ruumistaan ja kolmannen maljan omaa vertaan. Pääsiäisen vietto on Justerille sekä Israelin kansan vapautumisesta että koko maailman pelastuksesta iloitsemista, eikä hänen visiossaan kenenkään, ympärileikattu tai ei, pitäisi jäädä tämän juhlan vieton ulkopuolelle.⁵⁷

Barney Kasdanille pääsiäisellä on merkitys menneisyydessä, nykyisyydessä ja tulevaisuudessa. Siinä muistellaan sekä Israelin vapautumista Egyptin orjuudesta, mutta se asettuu myös suurempaan, profeettalliseen kuvaan pelastushistoriassa. Afikoman-leivässä hän näkee Kristuksen, ja koko kolmiosaisessa matza-leivässä taas kolminaisuuden ilmentymän. Kristillisellä symboliikalla ladattu leipä saa merkityksiä myös Jeesuksen viimeisten päivien tapahtumista yleisesti.⁵⁸

Stern ottaa kantaa tavallisen juutalaisen yhteisön väitteisiin juutalaisille pyhän alueen väärinkäytöstä messiaanisten juutalaisten parissa. Hän vetoaa siihen, että myös messiaanisilla juutalaisilla on oikeus juutalaisina juutalaisten pyhän hyödyntämiseen siinä, missä muillakin

---

⁵⁶ Harvey 2009, 193-197, 205-207.

⁵⁷ Harvey 2009, 217-218.

⁵⁸ Harvey 2009, 218-219.

juutalaisilla. Esimerkiksi messiaanisten merkitysten ottaminen mukaan pääsiäisen viettoon, osaksi juutalaisen pääsiäisen merkitystä, on heille oikeutettua, koska se tulee heidän teologiansa mukaan itseltään messiaalta. Hän pyrkii olemaan varovainen juutalaisten perinteiden uudelleentulkinnassa, jottei siinä mentäisi yli siitä, mitä messiaan elämän ja opetuksen perusteella olisi tarpeellista tai oikeutettua. Joka tapauksessa pääsiäinen on Sternille oleellinen juhla myös Jeesuksen tuoman uuden tulkintahorisontin kautta ja hänelle on tärkeää sen puitteissa juhlia mm. ehtoollisen asettamista ja syntien sovittamista siinä missä juutalaisen kansan Egyptistä vapautumistakin.⁵⁹

David Stern ja Daniel Juster suhtautuvat Fruchtenbaumin edustamaan dispensationalismiin kriittisesti ja asettuvat eskatologisilta kannoiltaan historiallisen premillennialismin lokeroon. Sternin mielestä Fruchtenbaumin näkemys on korvausteologinen, sillä siinä ennen vaivan aikaa tapahtuva ylöstempaus jakaa messiaaniset juutalaiset joko samaan porukkaan kristittyjen (”taivaallisen Israelin”) kanssa tai jättää heidät maahan muiden juutalaisten kanssa. Molemmat olisivat hänestä varsin huonoja vaihtoehtoja. Hän itse ehdottaa, että koettelemukset tapahtuvat jo ennen ylöstempausta. Näin eivät messiaaniset juutalaiset joudu eroon fyysisestä kansastaan, eivätkä joudu esimerkiksi tekemään valintaa, nousevatko ylös vai jäävätkö juutalaisten veljiensä kanssa maan päälle. Kyse on siis pitkälti identiteettikysymyksestä. Toinen argumentti tämän puolesta on se, että Uudessa testamentissa puhutaan uskoville tulevista vainoista ja kärsimyksistä. Näiden puheiden valossa olisi outoa, että uskovat erityisesti otettaisiin pois maailmasta ennen lopunaikojen vainoa. Sternin eskatologiassa on tietynlaista agnostisismia. Hän tunnustaa olevansa epävarma, ja tulkitsee monien kertovan tarkkoja, jyrkkiä ja dogmaattisia mielipiteitä maailman lopusta vain, koska vain yksi vaihtoehto voi tapahtua, vaikka Raamatun linja ei ole täysin selkeä tästä aiheesta.⁶⁰

Juster kritisoi dispensationalismia monista teologisista virheistä ja kirjoitusten valikoivasta köytöstä. Myös jyrkkä erottelu kirkon ja Israelin ja armon evankeliumin ja kuningaskunnan evankeliumin välillä on hänen mielestään ongelmallista. Hänestä Raamattu selkeästi puhuu siitä, kuinka kaikki tähtää koko maailman pelastukseen, eikä niinkään siihen, että paljon ihmisiä heitetään helvettiin. Evankeliumin sanomakin pysyy hänen mielestään samana koko Uuden testamentin ajan. Ei käynyt siis niin, että juutalaisille olisi tarjottu valtakuntaa kokonaisuudessaan, mutta jouduttu tyytymään tilapäisratkaisuun Messiaan toista tulemistä odotellessa heidän kieltäytyttyään. Valtakunta on jo täällä, mutta ei kokonaisuudessaan, valtakunnan täyteys tulee Messiaan toisen tulemisen aikaan. Harvey

---

⁵⁹ Harvey 2009, 219-220.

⁶⁰ Harvey 2009, 237-240.

huomioi, että vaikka Juster kritisoikin nimenomaan dispensationalismia, hän on kuitenkin todellisuudessa lähempänä sitä kuin muita eskatologisia tulkintoja. Vain pienet erot, kuten ylöstempauksen ajankohta erottaa hänet siitä.⁶¹

Ryhmä 5 – Perinteinen juutalaisuus ja Messias

Viides ryhmittymä oli ainakin Harvey'n kirjan kirjoittamisen aikaan vielä melko kehittymätön teologiselta sisällöltään, mutta selkeästi erotettavissa omaksi messiaanisen juutalaisuuden ryhmittymäkseen. Useita teologeja Amerikassa ja Israelissa edusti samankaltaisia linjauksia, jotka eivät sovi muihin kategorioihin. Ytimekkäästi muotoiltuna tämä ryhmittymä katsoo Jeesusta Messiaana hyvin perinteisen juutalaisen linssin läpi ja tavat muodostuvat pitkälti ortodoksijuutalaisuuden tapojen kaltaisiksi. Puhdas kristinuskon oppi on käytössä. Harvey on teoksessaan referoinut kyseiseen kategoriaan kuuluvien opettajien sanomisia vain siltä osin, kun ne liittyvät Tooran teoreettiseen asemaan ja käytännön toteutukseen. Tietojeni mukaan he eivät olleet ottaneet kantaa muuhun teologiaan sillä intensiteetillä, että Harvey olisi ottanut aineistoa teokseensa, jota käytän lähteenä.⁶²

Israelilainen opettaja Arye Powlison huomauttaa, että vaikka Jeesus opettaa tiettyjen rabbiinisten traditioiden olleen väärin, hän ei kuitenkaan ollut heidän arvovaltaansa vastaan sinänsä. Hän ottaa Jeesuksen palvelevan asenteen esimerkikseen ja asettaa sen myös muille ihanteeksi. Muiden palvelu pyyteettömästi on ehkä vähemmän kunniaakasta, mutta näin tekemällä seuraa Powlisonin mukaan Jeesuksen esimerkkiä, ja toteuttaa sisäistä puhtauttaan ja osoittaa sydämensä ympärileikkauksen ulkoisen silmänpalvonnan sijaan. Rabbien auktoriteetti on Powlisonille enemmän maallista ja halakhojen noudattaminen maallista, eikä hengellistä oikein tekemistä.⁶³

Ariel Berkowitzin kritiikki suullista Tooraa vastaan perustuu pitkälti epäuskottavuuden varaan. Ensinnäkään vanha testamentti ei anna ymmärtää, että olisi olemassa mitään suullista perinnettä, jota olisi syytä noudattaa. Samoin Berkowitz pitää epätodennäköisenä, että suullisen Tooran sisältö olisi voinut säilyä samanlaisena Mooseksesta siihen aikaan, jolloin se kirjoitettiin ylös. Harvey ei esittele Berkowitzin suhtautumista itse kysymykseen siitä, kuinka Tooraan olisi suhtauduttava.⁶⁴

Michael Schiffman niin ikään haluaa poistaa suulliselta Tooralta sen normatiivisen arvon. Hän näkee, että vaikka se sisältää paljon arvokasta traditiota, jonka ei tarvitse sinänsä

---

⁶¹ Harvey 2009, 240-244.

⁶² Harvey 2009, 271-272.

⁶³ Harvey 2009, 154-156.

⁶⁴ Harvey 2009, 161-162.

olla pahaa tai hyvää, se ei saa sitoa enää Jeesukseen uskovia. Myöskään kirjallisen Tooran noudattaminen ei ole enää pelastuksen kannalta tarpeellista, vaan johtaa lakihenkisyyteen. Messiaanisilla juutalaisilla on kuitenkin halutessaan vapaus noudattaa juutalaisia lakeja ja perinteitä niin halutessaan juutalaisen kulttuuri-identiteettinsä säilyttämiseksi ja kristillisen sanoman todisteeksi. On kuitenkin oleellista selvittää itselleen, mitä varten sen tekee: vanhurskauttamisen keinona vai elääkseen Jumalan tahdon mukaan osana juutalaista kansaa.⁶⁵

John Fischer ajaa koko kirjallisen ja suullisen Tooran hyväksymistä messiaanisessa juutalaisuudessa, sillä perusteella, että Jeesuskin hyväksyi sen suurilta osin, vaikka oli kriittinen joitakin sen osia kohtaan. Esimerkiksi jumalanpalvelusjärjestys on Talmudissa pitkälti kirjoitusten siteeraamiseen perustuvaa. Fischerin näkemys rabbiinisesta juutalaisuudesta on positiivisempi kuin usein kristinuskossa; hän huomioi, etteivät juutalaisetkaan ole ikinä arvostaneet sellaista tekopyhää farisealaisuutta, jota Jeesus kritisoi. Suurin osa traditiosta on hänen mukaansa hyvää ja hyödyllistä ottaa mukaan messiaaniseen juutalaiseen käyttöön, ja huonojen traditioiden osalta voi tukeutua kirjalliseen Tooraan, joka viime kädessä on ainut uskovaa sitova auktoriteetti.⁶⁶

Ryhmä 6 – Post-missionaarinen messiaaninen juutalaisuus

Kuudes kategoria lähtee siitä ajatuksesta, että nykymuotoisen messiaanisen juutalaisuuden olisi aika jo irrottautua lähetystyön tuloksena syntyneestä uskon muodosta ja evankelikaalisesta kristinuskosta. Mark Kinzer johtohahmonaan tämä Hashivenu-liike pyrkii tekemään messiaanisesta juutalaisuudesta kaikin tavoin puhtaampaa juutalaisuutta. Barthia mukaillen Jeesuksen ajatellaan olevan läsnä sekä kirkossa että (asiasta tietämättömässä) Israelin kansassa. Messiaanisten juutalaisten on tässä skeemassa seurattava Jeesusta ennen kaikkea juutalaisen seurakunnan osana, juutalaisia tapoja noudattaen ja juutalaisen Tooran seuraamisen muodossa. Tavoitteena on, että juutalainen yhteisö hyväksyisi heidät osaksi uskonnon valtavirtaa, ja että vielä sukupolvienkin jälkeen messiaaniset juutalaiset olisivat juutalaisia identiteetiltään.⁶⁷

Harvey aloittaa teologisten ryhmittymien kuvauksen erityisesti Jumalaa koskevasta aineistosta, josta ensimmäisenä esiin nostetaan ilmoitus. Mark Kinzerillä ilmoituskäsitykseen ei liity mitään erityistä sisältöä yleisestä ilmoituksesta, vaan hänen kannanottonsa liittyvät vain erityiseen ilmoitukseen. Hänen pääteesinsä Raamatusta on, että se muodostuu monista

---

⁶⁵ Harvey 2009, 162-163.

⁶⁶ Harvey 2009, 163-165.

⁶⁷ Harvey 2009, 272- 274.

kerroksista. Niiden asettaminen oikeaan suhteeseen toisiinsa nähden ja oman suhteen muodostaminen niiden teksteihin on joka lukijan tehtävä.⁶⁸

Kinzer on Harvey'n arvion mukaan kultivoinut luomisen teologiaansa parhaiten hänen esittelemistään teologeista. Kinzerin näkemyksen mukaan luominen on ensisijaisesti kolminaisuuden rakkaudesta lähtevä teko, joka ei pääty luodun syntyyn, vaan jatkuu luodun ja Luojan suhteena. Toisaalta omana olemisen yksikkönään, toisaalta riippuvaisena Jumalan jatkuvasta ylläpidosta, ihmisen oleminen on ensisijaisesti aidon vapaata. Tätä teesiään Kinzer perustelee sillä, että Jumalan tahto ei muutu päivästä toiseen vaan pysyy aina samana. Kinzer käsittelee myös Israelin ja muiden kansojen suhdetta luomisen kautta; hänen ajatuksensa mukaan Israelin kansa antaa muulle maailmalle tarkoituksen ja Israelin kansa taas saa merkityksensä siitä, että sen parista kuului nousta messias. Viimeiseksi Kinzer tulkitsee kabbalasta tuttua Jumalan vetäytymisen ajatusta inkarnaation kautta. Jumalan vetäytyminen ja itsensä rajoittaminen luodun itsenäisyyden mahdollistamiseksi saa täydellisimmän muotonsa Jeesuksessa.⁶⁹

Post-missionaarinen messiaaninen juutalaisuus omaksuu juutalaisesta mystiikasta ammentavan kristologian. Sen lähteinä toimii mm. renessanssin aikana kehittynyt kristillinen kabbala, joka tulkitsee kabbalan opetuksia kristinuskon kautta. Esimerkiksi Jumalan nimien kirjainten tulkinta on tälle suuntaukselle oleellista. Tsvi Sadan pyrkii katsomaan kristologiaa juutalaisesta viitekehyksestä käsin ja juutalaisin termein. Hän välttää Uuden testamentin ja kolminaisuuden käsitteen käyttöä, sillä ne ovat hänestä juutalaiselle turhia. Sen sijaan hänen lähteinään ovat Vanhan testamentin lisäksi esimerkiksi Mishna, Talmud ja juutalainen mystiikka.⁷⁰

Kinzer lähestyy Kristusta paitsi Raamatun, myös historian ja sosiologian keinoin. Hänen perusajatuksensa inkarnoituneesta Jumalasta, Jumalaisesta paradoksista, esiintyy myöhäisissä juutalaisissa lähteissä muuntuneena. Sekä antiikin, keskiajan, että modernin ajan antropomorfiset Jumalakuvaukset juutalaisuudessa voi Kinzerin mukaan tulkita siten, että Messias on siellä läsnä piilotettuna. Kinzerin kristologian ytimessä ovat myös kirkko-opilliset muotoilut. Jeesus yhdistää hänen mukaansa kirkon hylkäämät juutalaiset ja juutalaisten hylkäämät pakanat keskenään. Juutalaisille ei Kinzerin mukaan ole lainkaan tarpeellista lukea

---

⁶⁸ Harvey 2009, 54-60.

⁶⁹ Harvey 2009, 88-90.

⁷⁰ Harvey 2009, 114-122.

Uutta testamenttia, sillä he voivat lukea sen merkittävimmät sisällöt myös omista lähteistään, Toorasta ja Talmudista, kun tulkitsevat niitä oikein.⁷¹

Mark Kinzerillä on jyrkästi juutalaisuuteen kallistuva käsitys Tooran noudattamisesta. Hänen mielestään messiaanisen halakhan kuuluisi muistuttaa mahdollisimman paljon juutalaista. Hänen perustamansa järjestö ”New England Halachic Council” (NEHC) pyrkiikin reformi- ja konservatiivijuutalaisuuden linjojen mukaiseen halakhaan, jossa suullisen Tooran traditioita käsitellään kriittisesti. Kinzer vastaa suullisen Tooran auktoriteetin kyseenalaistaviin argumentteihin saadakseen siitä messiaaniselle juutalaisuudelle käyttökelpoisen lähteen. Huoleen siitä, että se pyrkisi täydentämään tai korvaamaan Raamatun, hän toteaa, että Mooseksen kirjoissa itsesään lukee niiden olevan epämääräisiä laintulkinnan osalta ja tarvitsevan täydennykseksi Mooseksen auktorisoiman opetusviran. Sitä varten on suullinen Toora. Sen auktoriteetti tulee juutalaiselta kansalta, ja vaikka Raamattu ei käytä termiä suullinen Toora, nimen käyttö on oikeutettua, sillä se erottuu selvästi kirjallisesta. Hänen mielestään myös Uuden testamentin huolellinen eksegeesi paljastaa, että Jeesus suhtautui farisealaiseen traditioon (joka nykyisin on talletettu suulliseen Tooraan) itsessään positiivisesti, vaikka kritisoi sitä ajoittain vääristä painotuksista. Näin ollen Kinzer haluaa argumentoida sen puolesta, että myös messiaaninen juutalaisuus ottaisi suullisen Tooran sellaisenaan vastaan ja kehittäisi sen rinnalle (ei sitä korvataksenne!) myös omia lain tulkintoja.⁷²

Tsvi Sadan haluaa irrottaa lain roolin pelastusopista; Jeesuksen lunastus on hänestä ainut tapa saavuttaa pelastus. Silti hän asettaa koko lain juutalaisille edelleen sitovaksi kristittyjen taas ollessa vapaita noudattamaan apostolien kokouksessa määritellyjä käskyjä. Sadanin mielestä Augustinukselta periytyvät lain kategorisoinnit ovat keinotekoisia, sillä laki on olemukseltaan kokonaisvaltaisempi. Siksi koko laki on hänestä voimassa, vaikka Harveyn huomion mukaan se tekee kannasta hiukan epäselkeän. Kuinka lakia siis on noudatettava? Sadankin myöntää lain olevan ”kuin kurkkuun juuttunut ruoto” kulttuurissa, jossa väitetään lain noudattamisen vaatimuksen loppuneen.⁷³

Tooran käytännön sovellutuksissa Fischer ja Kinzer ovat myös juutalaisessa ääriäidässä messiaanisen teologian piirissä. Fischerin mukaan messiaanisten juutalaisten olisi vietettävä sapatia fariseusten esimerkin mukaan; päivän olisi oltava pyhä ja täysin muista päivistä erillinen. Jumalanpalvelus kuuluu Fischerin mielestä raamatulliseen sapatinviettoon. Kinzer

---

⁷¹ Harvey 2009, 123-130.

⁷² Harvey 2009, 170-173.

⁷³ Harvey 2009, 166-167.

kertoo laajemmin mielestään oikeasta sapatinvietosta. Hän on tarkka siitä, että sitä on vietettävä juuri oikein rabbiinisten säädösten mukaan. Kynttilät on sytytettävä juuri oikeaan aikaan, tietyt rukoukset luettava, ja sapatitateria vietettävä sääntöjen mukaan. Sapattipäivän ruuat on valmistettava etukäteen ja jumalanpalvelukseen on mentävä, mutta matkustaminen on kiellettyä.⁷⁴

Ruokasäädöksiä koskevassa debatissa Kinzer noudattaa samoja suuntaviivoja konservatiivijuutalaisten kanssa. Kyseiset ohjeet kieltävät Raamatussa epäpuhtaiden eläinten syömisen, minkä tahansa eläimen takaosan syömisen sekä maito- ja lihatuotteiden syömisen samalla aterialla. Myönnytys länsimaisille juutalaisille tehdään siinä, että he voivat käyttää tavallisella tavoin teurastettua lihaa, koska shechita-teurastettua lihaa on Israelin ulkopuolella niin huonosti saatavissa. Samoin tavalliset viinit, juustot ja liivate ovat Kinzerin mukaan sallittuja. Hän pyrkii lukemaan Uutta testamenttia ruokasäännöksille positiivisessa valossa, sillä hänen mukaansa ne ovat sapatin, juhlien ja ympärileikkauksen oleellisia juutalaisen uskon peruskiviä. Niiden poistaminen veisi pohjan koko juutalaisuudelta.⁷⁵

Mark Kinzerin eskatologia muodostaa neljännen messiaanisen juutalaisuuden tulkintalinjan. Se ei ole yhtä suoraan verrannollinen kristillisyyden tyypillisiin luokitteluihin, kuin aiemmat kolme. Kinzer arvioi Raamatun olevan luomisesta, Israelin historiasta ja evankeliumeista lähtien täynnä eskatologiaa ja erittelee erilaisia juutalaisia ja kristillisiä lähestymistapoja sen tulkintaan. Juutalainen ”matalan horisontin” eskatologia on Mainmonideen ratiionalistisesta ajattelusta ja reformijuutalaisuudesta tuttu ajatus messiaanisesta ajasta, joka ei niinkään saavu maailman olemuksellisen muuttumisen tuloksena, vaan täysin inhimillisin keinoin. Vastaava kristillinen matalan horisontin näköala on sellainen, jossa painotetaan Jeesuksen ylösnousemuksen mullistavaa vaikutusta maailman ontologiseen rakenteeseen tehden Raamatun esittämistä tulevaisuuden visioista puhtaasti hengellisiä. Juutalainen korkean horisontin eskatologia taas erottaa messiaanisen ajan elämän mahdollisimman kauas nykyisen ajan elämästä juutalaisena.⁷⁶

Kinzer itse haluaa valita keskitien, jossa sopiva horisontti on siinä, että ”Kristustapahtuman” nähdään aloittaneen messiaanisen ajan, jolloin tulevaisuus on läsnä nykyisyydessä. Kristinuskon ja juutalaisuuden välinen debatti on Kinzerin mielestä rajoittanut juutalaisuuden eskatologisia tulkintoja; vaihtoehdot, joissa nykyisessä maailmassa nähdään edes jotakin esimakua tulevaisuudesta ovat väljähtyneet, vaikka sapatissa, ruokasäädöksissä

---

⁷⁴ Harvey 2009, 197-203.

⁷⁵ Harvey 2009, 210-211.

⁷⁶ Harvey 2009, 250-251.

jaa jumalanpalveluksissa on aina ollut se elementti sisäänrakennettuna. Kuten rabbiinisessa juutalaisuudessa, Kinzer ajattelee, että diasporajuutalaisuus on shekinan ruumiillistuma. Jumalanpalveluksilla ja jumalallisella elämällä juutalaiset edistävät lopun tuloa. Kinzer haluaa yhdistää tämän juutalaisen kedushan tradition siihen, mitä Jeesus toi lisää eskatologiaan, siten, ettei edellisen tarvitse loppua kokonaan toisin kuin kristillisyydessä yleensä. Vaikka Jeesuksen tulo oli ainutkertainen tapahtuma pelastushistoriassa, se täytyisi nähdä jatkumona sille, mitä oli jo tapahtunut. Näkemys on vain vähän tunnustettu messiaanisisessa liikkeessä, sillä se antaa vain pienen osan Jeesuksen tulolle.⁷⁷

Kinzerin mukaan, jos kerran Jeesuksen kieltävillä rabbeilla on oma osuutensa Jumalan suunnitelmassa, silloin juutalaiset olisi nähtävä mahdollisimman hyvässä valossa. Myös kristityille on tärkeää tajuta, että Jeesuksen ylösnousemuksen vaikutuspiiri leviää kirkkoa laajemmalle. Kinzer toteaa, että juutalaiset ovat, haluavat tai eivät, osa liittoa Jeesuksen kanssa. Tasapainottaakseen juutalaista ”korkean horisontin” ja kristillistä ”matalan horisontin” eskatologiaa, hän pyrkii tuomaan kristilliseen sitä näkyä, että Jumalan suunnitelman suuri huipentuma on vielä edessäpäin ja toisaalta taas juutalaiseen sitä, että jotain lopun merkkejä on jo toteutunut Jeesuksen ensimmäisessä tulemisessa. Näin saadaan kirkon ja juutalaisen kansan kohtaloa sidottua tiukemmin yhteen ja tasapainotetaan ääri näkemyksiä lopunajoista.⁷⁸

Kinzer liittyy Pannenbergiin eskatologiassaan ja sanoo kirkon suurimman virheen olleen se, että sen suhde juutalaisuuteen muodostui vääräksi, korostaen kirkon roolia ja asettaen sen edustamaan koko Jumalan kansaa. Jeesuksen loppuun asti viety työ vie siltä todellisuudelta terän, että lopunajat eivät todellisuudessa ole vielä täällä ja jopa poistavat eskatologiasta todellisen historiaan liittyvän aspektin. Maailmanloppu ei ole vain henkilökohtainen, hengellinen asia vaan osa todellista historiaa. Messiaaninen juutalaisuus voi Kinzerin visiossa liittyä osaksi sekä kristillistä että juutalaista perinnettä. Kristittyjen perinne tässä kohden on näkemys Jeesuksen myös pakanakansoihin ulottuneesta työstä ja ristintyön eskatologisesta merkityksestä. Se yhdistyy juutalaiseen ajatukseen siitä kuinka Israelin kansan jumalanpalvelus ja käskyjen noudattaminen tuovat esimakua maailman lopusta.⁷⁹

---

⁷⁷ Harvey 2009, 252-253.

⁷⁸ Harvey 2009, 253-255.

⁷⁹ Harvey 2009, 255-258.

Ryhmä 7 – Rabbiininen halakha uuden testamentin valossa

Seitsemännön kategorian muodostava Joseph Shulamin koulukunta on Kinzerin tavoin kiinnostunut katkomaan messiaanisen juutalaisuuden siteitä ”pakanallistuneeseen” kristinuskoon. Israelilaisen Shulamin systeemi ei ole vielä yhtä selkeästi artikuloitu kuin Kinzerin, mutta hänkin on tehnyt mittavaa työtä mm. kristinuskon juutalaisista juurista kertovan kirjasarjan parissa. Tarkoitus on purkaa ei-juutalaista ainesta messiaanisen halakhan avulla. Ortodoksijuutalaisen tooran tulkinnan ja juutalaisen mystiikan elementit yhdistyvät kristinuskon oppeihin pyrkimyksenä riisua kahdentuhannen vuoden ei-juutalainen aines messiaanisesta juutalaisuudesta.⁸⁰

Joseph Shulamin mukaan messiaanisten juutalaisten kannattaisi mieluummin seurata rabbiinista halakhan traditiota kuin katolista kirkkolakiperinnettä, sillä katolisessa systeemissä on vaara, että lakia noudatetaan kirjoitusten ”yli ja ohi”. Halakhan tekemiseen liike on hänen mukaansa kuitenkin vielä liian nuori; kukaan liikkeen teologeista ei ole riittävän kypsä auktoriteetiksi, eikä jakaantunut yhteisö kykenisi ottamaan tällaista opetusta vastaan jakaantumatta vain yhä useampaan leiriin; sitä paitsi hänen arvionsa mukaan amerikkalaisista messiaanisista seurakunnista suuri osa koostuu pakanoista ja juutalaisista, jotka eivät ole juuri kiinnostuneita juutalaisesta perinteestä. Miten heille voisi sitoa uusia sääntöjä noudatettavaksi? Hänellä on viisi ohjetta halakhan tekemiseen. Ensimmäiseksi hänestä kuuluisi ottaa Uuden testamentin ohjeet uudelleen käyttöön muiden säännöksiin pohjaksi. Toiseksi hän ehdottaa oman position selvittämistä muulle kristillisyydelle ja kolmanneksi pyrkimään yhteyteen selvittämällä kaikki mahdolliset erimielisyydet. Neljänneksi hänen mukaansa on keskityttävä kirjoitusten selittämiseen profetian ja tunteiden sijasta. Viimeisenä jonkun tai joidenkin on saavutettava riittävä uskottavuus, jotta heidän asettamansa opetus saa oikeutetun kunnioituksensa.⁸¹

Ryhmä 8 – Messiaaninen rabbiininen ortodoksia

Kahdeksas ryhmittymä on Elazar Brandtin johtama messiaaninen ortodoksisuus. Siinä ortodoksijuutalaisuuden tooran tulkinta on merkittäväällä tavalla mukana. Juutalaisuuden neljää pääpilaria (Jumala, maa, kansa ja Toora) on heidän mukaansa vaalittava tarkasti ja Tooraa noudatettava kirjaimellisesti; jopa oikean Messiaan tunnistaminen on heille vähemmän tärkeää kuin Tooran oikea noudattaminen. Brandt ei hän halua erotella messiaanisia juutalaisia lainkaan muista juutalaisista. Hänen mielestään myös Jeesukseen

---

⁸⁰ Harvey 2009, 274-275.

⁸¹ Harvey 2009, 167-169.

uskovat voivat käydä vanhoissa (ortodoksi)juutalaisissa seurakunnissaan, eikä heidän tarvitse siellä osoittaa millään lailla katsomuksensa muuttuneen.⁸²

Tämän messiaanisen juutalaisuuden haaran kristologia on kristinuskon näkökulmasta kyseenalainen adoptiokristologia. Marcuksen perusteluna sille, että Jeesus ei voi olla jumala, on se, että Vanha testamentti kieltää epäjumalanpalvonnan. Kolminaisuus ja moni muu kristinuskolle oleellinen oppi saa Marcukselta tuomion ”hellenistisenä kirjoitusten väärintulkintana”. Hellenismi yleensäkin on hänelle punainen vaate, jonka hän haluaa hävittää messiaanisen juutalaisuuden opista kokonaan. Sen sijaan hän haluaa tukeutua juutalaisiin lähteisiin kuten Maimonideen uskonkappaleisiin ja Talmudiin. Hän asettaa Talmudin materiaalin samalle viivalle Uuden testamentin kanssa. Hän on kääntänyt osia itse tukeakseen väitteitään.⁸³

Eleazar Brandt omaa radikaaleimman käsityksen Tooran noudattamisesta. Hän haukkuu muita messiaanisista opettajista siitä, että he kutsuvat itseään rabbiksi, vaikkeivat ”osaa edes syyttää sapattikynttilää oikein, eikä heillä ole koulutusta sitten sen kun keskeyttivät bar mitzva-opintonsa”. Tämän kärjekkään näkemyksen mukaan ainut oikea tie messiaanille juutalaisuudelle on täysimääräisenä ottaa käyttöönsä kaikki rabbiininen traditio opetuksineen ja kouluttaa vastedes rabbinsa tavallisissa ortodoksijuutalaisten koulutuslaitoksissa. Näin he saavuttaisivat uskottavan aseman juutalaisuuden osana ja jättäisivät taakseen outolinnun osansa kristinuskon ja juutalaisuuden välissä. Hän näkee riskinä seuraavien sukupolvien assimilaation kristillisyyteen. Toistaiseksi hänen näkemyksensä ovat Harveyn mukaan kapeassa marginaalissa liikkeen sisällä.⁸⁴

---

⁸² Harvey 2009, 275-277.

⁸³ Harvey 2009, 131-136.

⁸⁴ Harvey 2009, 179-181.

3 Messiaaninen juutalaisuus Suomessa

3.1. Suomen messiaaninen yhdistys

Suomessa messiaanisten juutalaisten lukumäärästä ei ole tehty virallista laskentaa. Syntyperältään juutalaisia ei ole Suomessa montaa tuhatta. Toisaalta on ilmeistä, että Suomessa ei-juutalaisilla kristityillä on suurta kiinnostusta messiaanista juutalaisuutta kohtaan. Tästä syystä kävijäkunta juutalaisille suunnatuissa tilaisuuksissa saattaa koostua suurelta osalta tavallisista kristityistä. Helsingissä kokoontuu säännöllisesti messiaaninen yhteisö, joka kuuluu IAMCS-allianssiin. Sen lisäksi Mikkeliin on rekisteröity yhteisö nimeltään ”Suomen messiaaninen yhdistys”, joka kertoo internet-sivuillaan pyrkivänsä palvelemaan laajempaa suomalaista yleisöä olematta varsinaisesti seurakunta. Sen missioksi ilmoitetaan ”viedä juutalaiselle kansalle Hyvää sanomaa pelastuksesta ja kertoa kristityille kristinuskon juutalaisista juurista” pitämällä esimerkiksi leirejä ja yleisötilaisuuksia. Suomen messiaaninen yhdistys ei kokoonnu enää aktiivisesti, mutta vuosien saatossa se on koonnut valtavan määrän materiaalia internetsivuilleen, joilla se on vapaasti luettavissa. Tutkielmaa tehdessäni yhdistykseen on hankala saada yhteyttä. Shorashim-seurakunnan vastuuhenkilöltä saamani tiedon mukaan yhdistyksen keulahahmo on siirtynyt muihin tehtäviin. Tutkielmani perustuu näin ollen vain kirjallisten lähteiden analyysiin.⁸⁵

Materiaalit ovat tekstien muodosta päätellen yhteisön tilaisuuksissa pidettyjä opetuspuheita. Kunkin materiaalin kohdalla on mainittu tekijän nimi, joskaan heidän asemaansa yhteisössä ei eritellä tarkemmin. Saamieni tietojen mukaan ainakin osa puhujista on muualta erikseen kutsuttuja vierailevia opettajia, eikä itse yhdistyksen päämiehen nimeä mainita yhdessäkään tekstissä. Sivusta, jossa summataan lyhyesti yhdistyksen keskeiset uskonkäsitykset, saa alustavasti hyvän käsityksen yhdistyksen keskeisistä teologisista suuntaviivoista. Sille vaikuttaa olevan tärkeää olla osa juutalaista yhteisöä, sillä vanhatestamentillisten juhlien, sapatin vieton ja vaikkapa Jumalan ykseyden merkitys korostuu jo Mitä uskomme-sivulla selkeästi. Pelastuskysymyksissä yhdistyksen kanta on kuitenkin yksiselitteisen kristillinen: pelastuksen saa niin pakana kuin juutalainenkin ainoastaan uskossa Jeesukseen ja lain noudattamisella ei pelastukseen ole vaikutusta.⁸⁶

Aineistot on luokiteltu yhdistyksen sivulla osittain eri tavalla, kuin Harveyn esityksessä messiaanisen juutalaisuuden teologioista. Vertailun vuoksi olen pyrkinyt yhdenmukaistamaan kategorisointia yhdistelemällä yhdistyksen opetuksia samantyyppisiin kategorioihin, joita Harvey

---

⁸⁵ - 2018.

⁸⁶ Yhteisö.

käyttää. Samalla olen valikoinut aineistoista niitä osia, jotka ovat relevantteja vertailuun ja toisaalta, että niistä saa tasapainoisen kuvan siitä, mitä yhdistys edustaa. Yhteisön eri opettajien nimet on mainittu selvyuden vuoksi tekstissä silloin kun ne ovat tiedossa. Muuta taustatietoa kirjoittajista on hankala löytää.

3.2 Teologisia suuntaviivoja suomalaisessa messiaanisuudessa

3.2.1 Oppi Jumalasta

Oppi Jumalasta esiintyy Suomen messiaanisen yhteisön sivuilla eniten Isak Penzievin aineistoissa, jotka yleisesti ottaenkin ovat laajimmat yhdistyksen aineistojen joukossa. Penziev opettaa Jumalasta eniten yksijumalaisuuden käsitteen kautta. Penzievin opetuksessa Jumalan ykseys on aksioomanomainen ilmoitusasia, joka ei tarvitse erikseen perusteita. Perusteluita hän kyllä esittelee sekä uudesta että vanhasta testamentista. Ensimmäisenä hän perustelee yksijumalaisuuden konseptia moraalilla. Yhden Jumalan rakastaminen ennen kaikkea ja lähimmäisen rakastaminen on moraalista toimintaa ja moraalinen toiminta lähtee uskosta yhteen Jumalaan. Markuksen evankeliumin 12. luvusta valittu katkelma, jossa Jeesus selittää ensimmäistä käskyä kirjanoppineelle, perustelee Penzievin mukaan tätä tulkintaa sekä juutalaisuuden että evankeliumin näkökulmasta.⁸⁷ Juutalaisen kansan tehtävä pyhänä kansana on Penzievin mukaan olla kertomassa eettisestä yhden Jumalan palvelusta kaikille muille kansoille ja opettaa heidätkin tuntemaan Israelin kansan ja sen kirjoitusten kautta pyhä (erilleen asetettu) yksi Jumala.⁸⁸

Toisena aspektina Jumalan ykseyteen Penzievin teksteissä nousee luomisen ja luomakunnan ylläpidon kokonaisuus. Hän sanoo, että Jumalan kautta on syntynyt kaikki mitä on, myös pahat voimat, jotka vaikuttavat edelleen maailmassa. Ne kaikki, vaikka ovatkin Jumalaa vastaan, ovat hänen hallintavaltansa alla. Varsinaiset epäjumalat (ihmisten ja enkelien henget) ja myös Saatana, persoonallinen paha, ovat Penzievin mukaan Jumalan kontrollissa, eivätkä voi tehdä mitään ilman Jumalan mahdollistamista. Näin ollen ne eivät ole myöskään varsinaisia jumalia, vaan yhdelle Jumalalle alisteisia. Kahtiajakautunut hyvän ja pahan ilmenemän ajatus tulee Penzievin mukaan Persialaisesta uskonnosta, eikä ole juutalaista alkuperää. Penziev toteaa luomakunnan koossa pysymisen todistavan siitä, että Jumala on yksi.⁸⁹

---

⁸⁷ Penziev 2012 e.

⁸⁸ Penziev 2012 c.

⁸⁹ Penziev 2012 a.

Penziev esittelee Jumalan nimet vielä kolmantena tapana lähestyä Jumalan ykseyttä. Raamattu, Talmud ja muut juutalaiset lähteet tuntevat monta eri nimeä Jumalalle, jotka kaikki paljastavat jotakin Jumalan olemuksesta. Penzievin mukaan oleellista näiden nimien osalta on se, että ainoastaan tetragrammi (jota kutsutaan aineistossa mm. Jumalan korkeimmaksi nimeksi) sisältää kaikki Jumalan ominaisuudet. Muut nimet, joita Jumalasta käytetään, paljastavat hänestä ainoastaan yhden aspektin. Vaikka Jumalalla siis on monta nimeä, hän on silti yksi persoona. Eri nimet voi käsittää vaikkapa hänen tekojensa kautta tulleina käsitteinä, joiden kokonaisuus voi tulla esiin vain korkeimmassa nimessä.⁹⁰

Penziev sanoo, että kolminaisuus hankala kysymys, eikä sitä voi täysin selittää. Joitakin asioita hän kuitenkin pyrkii siitäkin selventämään. Ensinnäkin, hänestä ilmaisu ”persoona” on huono kuvaamaan kolminaisuuden eri osia, sillä persoonalla kuuluisi olla oma tahto, eikä yhdellä Jumalalla voi olla kolmea eri tahtoa, vaan yksi. ”Kuva”, joka on Uuden testamentin alkukielinen versio latinalaisesta persoonasta, on hänestä osuvampi. Kuten profetoillekin Jumala ilmestyi jollain tavalla kasvoista kasvoihin, Jeesus voi olla Jumalan ilmentymä ihmisille laajemmin. Hänen toimintansa ei nimittäin tarvitse aina osoittaa kaikkea hänen olemuksestaan. Ihmisen ruumiissa ilmestynyt Jumala oli kylläkin yhden Jumalan yksi ilmentymä, mutta ei koko hänen täyteytensä.⁹¹

3.2.2 Kristologia

Shorashim-seurakunnan vastuuhenkilö huomioi kriittisesti Suomen messiaanisen yhdistyksen käyttäneen ajoittain länsimaista nimitystä Jeesus messiaanisen juutalaisuuden yleisen tavan vastaisesti. Hänelle, kuten koko uskonyhteisölle nimen Jeesus heprealainen vastine Jeshua ha-Mashiah on tärkeä, sillä se kantaa mukanaan heprean kielen merkityksiä, jotka eivät samalla tavalla välity kreikkalaisesta käännöksestä.⁹² Huomio osuu oikeaan; molempia nimiä käytetään yhteisön teksteissä sekaisin, joskin jonkinlaisena yhteisön uskontunnustuksena näyttäytyvä sivu käyttää johdonmukaisesti nimenomaan heprealaista sanamuotoa. Sekalaiselle käytölle esitetään mm. sellainen peruste, että yhteisön kuulijakunnassa on paljon ei-juutalaisia, joille nimen Jeesus käyttäminen on tuttua, eivätkä heprealaisen nimen merkitykset kuitenkaan aukea heille.⁹³

Ogienko korostaa opetuksessaan, että Kristuksen tunteminen on Tooran tuntemista ja noudattamista. Hänen mielestään ei ole Kristusta ilman Tooran ja sen käskyjen

---

⁹⁰ Penziev s.a. b.

⁹¹ Penziev 2012 a.

⁹² - 2018.

⁹³ Yhteisö.

noudattamista.⁹⁴ Parannuksen tekeminen synneistä hän tulkitsee juutalaisella tavalla, eli siten, että parannuksen tehnyt ei enää koskaan tee syntiä, josta on tehnyt parannuksen.⁹⁵ Tämä tulkinta ei näkemykseni mukaan jätä mahdollisuutta luterilaiselle ajatukselle, että ihminen on samalla pyhä ja syntinen. Myös Melamed sarjassaan Tooran eri katkelmista nimenomaan tuo Kristusta paljon Tooran teksteihin. Vaikka hän myös siteeraa Uutta testamenttia paljon, ovat hänelle myös Vanhan testamentin tekstit oleellisia lähteitä, joista hän tutustuu Kristukseen. Perustus tälle lähtee jo luomisesta; siitä kertovat Tooran tekstit kertovat Melamedin kommentaaritekstissä nimenomaan Kristuksesta, jota varten maailma on luotu, ja joka tuli täydellistämään sen Jumalan kuvan, joka turmeltui Aatamin aikaan syntiinlankeemuksessa.⁹⁶

Luomista koskevassa Tooran katkelman kommentaarissa Melamed huomioi juutalaisten oppineiden tulkitsevan luomisessa vaikuttaneen Jumalan hengen olevan Messiaan henki. Juutalaiseen opetukseen viitaten hän rinnastaa tämän hengen Jumalan luomisessa vaikuttavan sanan kanssa. Jumalan lausussa uutta luovan sanansa, hänen henkensä tulee samalla mukaan. Erityisesti ihmisen suuhun puhallettiin tämä sama Messiaan henki, jotta hän voisi olla toteuttamassa itseään eläimistä erottavaa käskyä olla hallitsemassa eläimiä ja koko maata. Juutalaisten viisaiden lisäksi Melamed viittaa luomista koskevassa materiaalissaan erityisesti Johanneksen evankeliumiin ja Kolossalaiskirjeeseen, joissa myös paljon analysoidaan Messiaan asemaa luomisen toimijana ja päämääränä.⁹⁷

Uutta testamenttia kommentoivissa teksteissään Penziev ottaa myös Tooran tekstit tiiviisti mukaan. Penzievin mukaan Kristuksen missio oli sovittaa kaikkien ihmisten synnit. Sitä varten kuitenkin hänen oli täytettävä itse laki täydellisesti itse, jottei häntä syytettäisi omista synneistään.⁹⁸ Tavanomaisen protestanttisen pelastusopin kannalla Penziev ei silti ole, vaan hän haluaa sitoa uskon, ei siihen, että ottaa opinkappaleita vastaan, vaan että luottaa Jumalaan ja noudattaa uskollisesti hänen käskyjään.⁹⁹

Penziev tulkitsee Kristuksen sovitustyön olevan ei-juutalaisten mahdollisuus liittyä juutalaisten yhteyteen ja Jumalan palvelijoiksi ilman kääntymistä juutalaisuuteen. Hänen mukaansa juuri tämä Kristus-tapahtuman aspekti määrittää sen, mitä on ilosanoma. Sovitus on tehty kertaalleen kaikista synneistä ja vieläpä siten, että kaikki saavat tulla mukaan. Hänen Uuden testamentin kommentaarinsa selventää sen sekä rohkaisevan ihmistä luottamaan

---

⁹⁴ Ogienko s.a..

⁹⁵ Penziev s.a. f.

⁹⁶ Melamed s.a.a.

⁹⁷ Melamed s.a.a.

⁹⁸ Penziev 2013 d.

⁹⁹ Penziev s.a.g.

Jumalaan, että pelkäämään häntä. Jumalan pelon hän tulkitsee kunnioitukseksi ja haluksi noudattaa Jumalan tahtoa, joka löytyy laista.¹⁰⁰

Penzevin näkemys uuden ja vanhan liiton suhteesta on erilainen kuin klassisessa kristinuskossa. Vanhan ja uuden liiton ero ei hänen mukaansa ole lain sisällössä, vaan siinä, kuinka se tulee ihmisille tunnetuksi. Vanhassa liitossa laki oli Tooran kirjaimen tuntemisen varassa ja uudessa lain sisältö on ihmisen sydämessä. Ihmisen ei enää tarvitse tietää, että tappaminen on kielletty, koska hän ei tapa. Uuden liiton uutuus on myös se, että se aukaisee yhteyden juutalaiseen kansaan ja sen Jumalaan myös muukalaiskansoille. Hän esittää teorian, että uusi liitto ei ole vielä täysimittaisesti voimassa, vaan vasta prosessissa, joka muuttaa sen täydellisesti voimaan, vedoten Heprealaiskirjeen 8. luvun 13. jakeeseen, jossa lukee, että vanha liitto on lähellä häviämistään. Penzevin tulkinnan mukaan tämä uuden ja vanhan liiton siirtymäaika mahdollistaa monen uuden liiton uuden asian olevan jo voimassa, mutta vanhan liiton olevan vielä siten tarpeellinen, että se muistuttaa ihmistä siitä, mikä on oikein.¹⁰¹

Melamed käsittelee evankeliumia juutalaisesta näkökulmasta erittelevässä tekstissään myös Kristuksen tehtävään liittyviä kysymyksiä. Hänen mielestään evankeliumi ei juutalaiselle liity lainkaan pelastuskysymyksiin eikä synnin sovittamiseen. Hänen skeemassaan juutalainen ei tarvitse lainkaan sovittamista synneistä Jumalalta tai miltään ulkoiselta taholta, sillä hän voi aina tehdä parannusta. Hänelle on vain hyvä, jos Jumala rankaisee häntä vaikkapa laittamalla hänet helvettiin, sillä silloin oikeus toteutuu. Syntien anteeksianto ei hänen mukaansa myöskään juutalaiselle ole mitään, sillä ihminen tekee silti aina lisää syntiä. Hänen opetuksensa valottaa ilosanomaa erilaiselta näkökannalta: Kristuksen sovitus tuo ihmiselle mahdollisuuden palvella Jumalaa aivan kuin silloin, kun hän ei ollut tehnyt syntiä. Ikuinen elämä on juutalaiselle sivuasias sen rinnalla, että saa toimittaa jumalanpalvelustehtävänsä täysimittaisesti.¹⁰² Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen anti ihmiselle on Melamedin opetuksessa siinä, että se antaa sisäistettynä ihmiselle vanhurskauden, joka oikeuttaa ylösnousemukseen Kristuksen mukana. Kristuksen kanssa vanhurskaus on mahdollista saada sisimpäänsä ulkokohtaisen lain noudattamisen sijaan.¹⁰³

Melamedin mukaan toinen näkökulma pelastukseen on pakolaisuuden näkökulma. Jopa Jerusalemissa asuva juutalainen kansa kokee edelleen olevansa hajotuksessa, koska heidän kaikkein pyhimpänsä, Tempelivuori on muslimien hallussa. Vuorisaarnassakin mainittu

---

¹⁰⁰ Penziev 2013 b.

¹⁰¹ Penziev 2013 f.

¹⁰² Melamed 2011 a.

¹⁰³ Melamed 2011 c.

maan periminen on heille pelastus, samoin kuin Aabrahamille, Egyptin orjuudessa olleelle Israelin kansalle sekä niille, jotka joutuivat pakkosiirtolaisuuteen. Jeesuksen aikaan oli vielä temppeli, mutta Melamed näkee Uudessa testamentissa temppelilaitoksen mädäntyneisyyden. Papit olivat tehneet jumalanpalveluksesta bisnestä ja siitä rangaistuksena (Melamed tulkitsee) temppeli tuhoutui ja juutalaiset ovat olleet karkotuksessa jumalan palvelemisesta omassa maassaan. Melamed odottaa Messiaan toisen tulemisen aikaan syntyvää uutta temppeliä, jossa uhraus pääsee taas oikealla tavalla alkamaan.¹⁰⁴

3.2.3 Toora teoriassa

Vain muutaman opetuspuheen Suomen messiaanisella yhdistyksellä pitänyt A. Ogienko on Toora koskevissa opetuksissaan erityisen kärjekäs. Hän opettaa siitä, että Tooran sanoma yleisesti ja lain noudattaminen erityisesti kuuluu myös messiaanisen juutalaisen osaksi. Ogienkon kielenkäyttö Tooran hylkäämistä vastaan on terävämpää kuin Penzevillä, ja hän jopa väittää, että perinteinen kristinusko, jonka mukaan lain noudattaminen ei ole tarpeellista, vie ihmiset kadotukseen. Myös Ogienko vetoaa laajasti sekä Uuteen että vanhaan testamenttiin väitteidensä tueksi. Toisin kuin Penzev, joka näkee Nooan liitossa mahdollisuuden ei-juutalaistaustaisille välttää koko lain täysimittainen käyttöönotto, Ogienko ajattelee, että ei-juutalaisten erityinen tehtävä on ottaa laki omakseen paremmin kuin juutalaisten. Näin tulisi täyteen Roomalaiskirjeen ajatus siitä, että lain täydellisemmällä noudattamisella kristityt tekisivät juutalaiset kateellisiksi ja toisivat heidät pelastukseen.¹⁰⁵

A. Ogienkon opetukset antavat hyvin tiiviisti Tooraan tukeutuvan kuvan yhdistyksestä. Muun muassa ”Kulmakivi”-niminen opetus painottaa – jopa usein kurssiivein ja suurin kirjaimin tehostettuna – sitä, että Kristuksen tunteminen on Tooran tuntemista. Kristuksen seuraaminen esitetään siten, että se onnistuu vain lakia noudattamalla. Jos taas on hylännyt lain, se on Ogienkon silmissä sama, kuin jos olisi hylännyt Jumalan, ja Kristuksen, jonka hän on lähettänyt. Kristus kuuluu Ogienkon mukaan tuntea nimenomaan Vanhan liiton kirjoitusten kautta, sillä Kristuksen sanoma on hänen mukaansa nimenomaan sama sanoma, mikä oli esillä jo Vanhassa testamentissa. Asia, joka tekee vanhasta liitosta vanhan, on ainoastaan se, että se vahvistettiin uhrieläinten verellä. Uusi liitto vahvistettiin Kristuksen verellä, mutta sen sisältö on sama, kuin vanhassa liitossa. Laki, joka annettiin Mooseksen kautta, on edelleen voimassa, ja Vanhan testamentin lupaukset esimerkiksi Jumalan varjeluksesta ovat voimassa ainoastaan siinä tapauksessa, että ihminen noudattaa lakia.¹⁰⁶

---

¹⁰⁴ Melamed 2011 b.

¹⁰⁵ Ogienko 2010 b.

¹⁰⁶ Ogienko s.a.

Ogienko on omien sanojensa mukaan kokenut vastustusta oman maansa kristittyjen taholta ja esittää sen Uuden testamentin sanojen toteumana. Lain painotus sai lähialueen kirkkojen vastuuhenkilöt kokoontumaan yhteen ja sanoutumaan irti hänen näkemyksistään.¹⁰⁷ Kritiikki kulkee kuitenkin melko selkeästi kahteen suuntaan. Ogienko itse kritisoi toistuvasti perinteisten kirkkojen oppia sanoen, että kirkko on väärällä perustalla ja että sekä uuden että vanhan testamentin kirjoituksia on niissä kautta linjan tulkittu väärin. Ogienkon opetus on muista Suomen messiaanisen yhteisön opettajista poiketen jopa melko aggressiivista tyyliltään. Poikkeuksellisen kärkeviä sanankäänteitä sekä tekstin tehokeinoja, kuten kurssiivin ja suurten kirjainten käyttöä on hänen nimissään olevissa teksteissä selkeästi enemmän kuin Penzievin ja Melamedin.

Penzev käsittelee Tooran teoriaa suuressa osassa materiaaliaan. Hän ottaa kantaa Tooran noudattamisen välttämättömyyden puolesta messiaanisisissa juutalaisissa seurakunnissa. Apostolien tekoja koskevassa opetussarjassaan hän perustelee Pietarin, Paavalin ja muiden opetuslasten noudattaneen lakia ja olleen kunniallisten juutalaisten maineessa. Juutalaisten kanssa ei Penzevin mukaan opetuslapsilla ollut mitään muuta kiistaa, paitsi se, mikä johtui Jeesuksesta, joka taas ei heidän mielestään ollut kansallisen identiteetin tai lain noudattamisen kannalta oleellinen asia.¹⁰⁸

Hän ruotii sitä, kuinka sekä kirjallisen että suullisen Tooran lakia on syytä noudattaa myös messiaanisen juutalaisuuden piirissä. ”Kirjallisen Tooran hylkäämisestä” uuden liiton aikana hän puhuu erityisen tiukoin sanankääntein. Hän ruotii lain merkityksen muuttumista kristillisessä opetuksessa siteeraten näkemyksensä tueksi sekä vanhasta että uudesta testamentista. Penzievin mukaan Tooran tunteminen on myös uuden liiton aikana uskonelämän perusta. Jeesuksen vertaus kalliolle rakentamisesta tulkitaan siten, että perustana on oltava Toora. Sen noudattaminen luo vahvan perustan elämälle. Samoin Jesajan kirjan ennustus lain kirjoittamisesta sydämiin tulkitaan kirjaimellisesti siten, että laki tulee olemaan ihmisten tiedossa siten, että he noudattavat sitä lukemattakin.¹⁰⁹ Lausuma sinänsä vaikuttaa ristiriitaiselta, sillä samassa tekstissä Penziev kuitenkin puhuu siitä, että ihminen tarvitsee lain noudattamisesta selityksiä tietääkseen, kuinka se kuuluu tehdä. Jos ottaa kuitenkin huomioon Penzievin toisen opetuksen siitä, kuinka Vanha liitto on vielä limittäin uuden liiton kanssa voimassa (se on lyhyesti mainittu Kristologia-otsikon alla), opetus on tulkittavissa järkeväksi.

---

¹⁰⁷ Ogienko 2010 b.

¹⁰⁸ Penziev 2013 d.

¹⁰⁹ Penziev 2012 e.

Sydämiin kirjoitetun lain aika on siis jo läsnä, mutta ei täysimittaisesti voimassa. Ihminen tarvitsee vielä myös lain kirjaimen muistutusta siitä, mikä on oikein.¹¹⁰

Melamedin opetuksesta löytyy myös painokas opetus siitä, että Paavali opetti ihmisiä noudattamaan Tooraa. Hän vetoaa myös Jeremiaan kirjan kohtaan, jossa sanotaan lain kerran olevan kirjoitettuna ihmisten sydämiin. Hänen näkemyksessään tämä sydämeen kirjoitettu laki kytkeytyy siihen, ettei kenenkään ihmisen enää tarvitse opettaa toiselle, kuinka lakia noudatetaan, vaan sen noudattaminen tulee ihmiselle luonnostaan. Tällöin Raamatun ulkopuolinen aines kuoriutuu pois ja lain noudattaminen ei enää ole saivartelua muotoseikoista, vaan Tooran hengen mukaista toimintaa.¹¹¹

Toora-kansiossa Messiaanisen yhdistyksen sivulla on lähes koko kirjallinen Toora käyty läpi selityksineen. Tekstien kirjoittajaksi mainitaan J. Melamed Israelista. Juutalaisen synagogakalenterein määrittelemä lukujakso kerrallaan toorasta avataan näkökulmia siihen, mitä yhteisö opettaa. Yhteyksiä vedetään teksteissä paljon sekä vanhan ja uuden testamentin välille, että Raamatun tekstin ja juutalaisten viisaiden opetuksen välille. Erityisen syvälliseen eksegeesiin ei opetuksissa mitään ilmeisimmin pyritäkään, vaan niissä lyhyesti kommentoidaan jaksojen olennaisia sisältöjä ja messiaanisista tulkintoja niistä.

Ihmisen osaksi annettiin Melamedin mukaan olla toisaalta pieni ja heikko, mutta myös hallita koko maailmaa. Baabelin tornin rakentaminen teki ihmisestä vahvan ja antoi heille oman nimen. Korkealla tornilla ihmiset halusivat paitsi yhdistää voimansa, myös hallita maata taivaasta asti. Tällä he oleellisesti pyrkivät ottamaan Jumalan paikan ylimpänä hallitsijana. Vaikka ihmiset voivat nykysinikin kerätä enenevässä määrin valtaa itselleen, ihmisen elämän tarkoitus Jumalan tahdon toteuttajana maan päällä tavallisin keinoin ei ole muuttunut miksikään.¹¹²

Talmud nähdään Suomen messiaanisessa yhteisössä keinona tulkita myös Uutta testamenttia paremmin siitä näkökulmasta kuin se oli kirjoitettu. Sen tunteminen ei ole siis harhapoluille astumista vaan opiskelua uskonelämän syventämiseksi eikä ristiriitoja tarvitse pelätä vaan ottaa vastaan ja sanoa oma mielipiteensä. J. Melamedin pitämässä Talmud-luennoissa keskitytään erityisesti Jerusalemin Talmudiin, jota pidetään helpommin lähestyttävänä sen takia, että siinä ei ole keskenään kilpailevia näkemyksiä, vaan vain eri tarinoita peräkkäin. Melamed sanoo sen olevan myös Uuden testamentin tulkinnan kannalta

---

¹¹⁰ Penzief 2013 f.

¹¹¹ Melamed 2012 b.

¹¹² Melamed s.a.b.

relevantti, sillä Jeesus ja hänen aikalaisensa tunsivat sen hyvin ja hyödynsivät sitä elämässään.¹¹³

Penziev viittaa myös paljon Talmudiin ja muihin juutalaisiin lähteisiin. Hän toteaa Mishnan olevan tärkeä osa juutalaista identiteettiä, ja myös messiaanille juutalaisille osa elämää. Vaikka hän sanoo, ettei sen noudattaminen ole velvoittavaa, on kuitenkin syytä ottaa se huomioon, sillä se ei hänen mukaansa ole enimmäkseen millään tavalla ristiriidassa evankeliumien kanssa. Lisäksi hän huomioi, että Talmudissa ei yleensääkään pyritä tuomaan esiin yhtä, normatiivista mielipidettä, vaan keskustelemaan, jolloin lopullinen ratkaisu jää joka tapauksessa ihmiselle itselleen. Midrash, Talmud ja myöhemmät juutalaiset tekstit tuovat hänen mielestään hyvää aineistoa myös messiaanille juutalaisille siitä, kuinka käskyjä voi noudattaa, tuo kirjallisen ja suullisen Tooran yhteen ja kaiken lisäksi vielä valaisee uuden testamentin sisältöjä tuomalla esiin sen, millaisia hengellisiä ongelmia uuden testamentin aikaan juutalaisilla oli.¹¹⁴ Melamed sanoo tuntevansa paljon kristittyjä, joille Mishna on vain vitsi, kuin satukirja ja sanoo itse olevansa samaa mieltä siinä suhteessa, että se on kirjoitettu tarinoiden muodossa sellaiselle kuulijakunnalle, joka ei osannut lukea. Samoin sitä voidaan muotonsa puolesta opettaa myös lapsille. Silti hän ei pidä sitä vitsinä, vaan vakavasti otettavana lähteenä, jota ilman juutalaisen Jeesuksen sanoja ei voi tulkita oikein, sillä niistä tarinoista koostuu juutalainen oppi tänäänkin.¹¹⁵

3.2.4 Toora käytännössä

Suomen messiaanisen yhdistyksen opetuksessa lain noudattaminen näyttäytyy jokaisen messiaanisen juutalaisen velvollisuutena. Sekä suullinen että kirjallinen Toora on heille merkittävä lähde siihen, kuinka he näkevät oman osansa maailmassa. Lain noudattamisen perusteina käytetään monenlaisia asioita, ensimmäisenä Toorasta löytyviä jakeita, joissa lakia ja siihen kytkeytyvää liittoa sanotaan ikuisiksi. Penzev käsittelee myös seikkaperäisesti eri uuden testamentin tekstejä puolustaen niiden perusteella laajamittaista sitoutumista Tooran käskyihin.¹¹⁶

Erityisen seikkaperäisesti Penziev perustellaan Mooseksen lain toteuttamista kolmella osa-alueella: sapattiin, ruokavalioon ja perhe-elämään liittyvien käskyjen osalta. Tätä perustellaan sillä, että loput, noin 200 käskyä on juutalaisen perinteen mukaan mahdottomia toteuttaa aikana, jolloin ei ole temppeleitä. Sen sijaan näiden kolmen osa-alueen käskyt eivät

---

¹¹³ Melamed 2012 c, Melamed 2012 d.

¹¹⁴ Penziev 2012 f, Penziev 2012 g.

¹¹⁵ Melamed 2011 a.

¹¹⁶ Penziev 2013 d, Penziev 2013 f, Penziev 2013 e.

ole sidoksissa temppeliin ja ovat myös nykyisin toteuttamiskelpoisia. Niistä on myös Mooseksen kirjoissa sanottu, että ne ovat voimassa ikuisesti, ajasta ja paikasta riippumatta.¹¹⁷

Sapatin käsite laajennetaan koskemaan myös muita juutalaisuuden juhlia, sillä 3. Mooseksen kirjassa sapatti luetellaan samassa listassa muiden juhlien kanssa. Näin ollen yhdistys tulkitsee sitä koskevan yhtä painava ja jopa painavampi arvovalta kuin myös vaikkapa pääsiäistä ja lehtimajanjuhlaa. Sapattia käsittelevä opetuspuhe erittelee kaikkien uskovien, mutta täysimääräisesti varsinkin juutalaisten velvollisuutta muistaa ja noudattaa sapattia. Tämä vanhan liiton tapa ensinnäkin muistaa sapatin merkitys osana myös luomistyötä ja toisekseen noudattaa kaikkia siihen liittyviä erityissäännöksiä jumalanpalveluksesta ja levosta antaa sapatille laajemman merkityksen yksinkertaisen lepo- ja jumalanpalveluspäivän tehtävänsä ympärille. Siksi heidän olisi syytä pitää lepopäivänsä edelleen nimenomaan lauantaina, sillä päivällä on nimenomainen merkitys juutalaisessa perinteessä. Apostolien teoissa on Penzevin opetuksen mukaan luettavissa alkuseurakunnan ilmeisen sisäsyntyinen juutalaisuuden tuntemus, joka näkyi heidän omassa elämässään; sitä ei ole tarvinnut selittää uudelleen, koska se oli jo tuttua kaikille. Säädökset ovat silti edelleen voimassa. Sapatin osalta säädökset eivät ole kuitenkaan kirjaimellisesti yhtä tarkkoja, kuin monet muut. Sapatin on Penzevin teologian mukaan palveltava ihmistä olemalla ilon päivä. Mikäli siis tilanne esimerkiksi sairauden tai nälän muodossa vaatii ihmistä toimimaan lain kirjainta vastaan, ihminen toimii silti lain hengen mukaan, sillä se tähtää sapattisäädöksillään iloon, joka hädän tullen ei voi toteutua.¹¹⁸

Melamed esittelee sapatin viettoon liittyvässä puheessaan omaa sapatinviettoaan, joka kumpuaa suoraan tyypillisestä juutalaisesta sapatinviettoperinteestä. Ensimmäisenä sytytetään kynttilät, sitten miesväki menee synagogaan. Jumalanpalveluksesta tultuaan perheen pää siunaa vaimonsa ja lapset antaen heidät näin Messiaan käsiin ja aloitetaan sapattiateria, jonka ensimmäiset osat – leipä ja viini kuvastavat ehtoollista, vaikka varsinainen ehtoollisen vietto ei tavalliseen sapattiateriaan kuulukaan. Kaikissa sapatin vieton osissa Melamed huomioi sen, kuinka jopa ortodoksijuutalaiset näkevät niissä Messiaan, vaikkeivat usko Jeesuksen täyttäneen Messiaan roolia. Hänen mukaansa luomisen seitsemäs päivä, lepopäivä, on Messiaan muistamisen päivä, jolloin symbolisesti muistetaan maailman 7000 vuoden viimeistä 1000 vuotta, Messiaan valtakuntaa.¹¹⁹

---

¹¹⁷ Penziev s.a. d.

¹¹⁸ Penziev s.a. d.

¹¹⁹ Melamed 2011 d.

Kosher-ruoan osalta Penzev sanoo, että sitä olisi edelleen syötävä mahdollisuuksien mukaan. Raamatun mukaan kiellettyjä eläimiä ei yhdistyksen opetuksen mukaan saa syödä, eikä maito- ja lihatuotteita kuuluisi sekoittaa. Vaatimus veren laskemisesta on tulkinnanvaraisempi. He katsovat, että kalan voi syödä veren kanssa, sillä Raamatun ruokavaliosäädöksiä koskevat kohdat puhuvat kalojen kohdalla keräämisestä, eikä teurastuksesta. Muiden eläinten kohdalla taas suositellaan shehita-tavan mukaan teurastettuja eläimiä, jos sitä on saatavilla. Mikäli se ei ole mahdollista, neuvotaan kaikessa hiljaisuudessa ostamaan halal-teurastettua lihaa tai poistamaan lihasta veri jälkikäteen suolan ja veden avulla.¹²⁰

Tämän lisäksi Penzev pohdiskelee melko yksityiskohtaisesti länsimaisen teollisesti tuotetun ruuan tuomia haasteita kosher-ruokavalion noudattamiselle esimerkiksi Suomessa. Perinteisesti juutalaiset edellyttävät kirjallisen todisteen siitä, että ruoka on puhdasta (siitä kumpuavat mm. Israelissa myytävissä elintarvikepakkauksissa olevat kosher-merkinnät). Länsimaissa tämä kuitenkin ei useimmiten toteudu, joten on tyydyttävä tutkimaan tarkkaan kyseisten tuotteiden tuoteselosteita. Teollisen ruuanvalmistuksen aikana epäpuhtaita aineita saattaa löytyä yllättävistä tuotteista; esimerkiksi jogurtin ja juuston hapatteet ovat nykyisin usein eläinperäisiä ja vieläpä sian nahkasta ja kielletyistä merenelävistä valmistettuja. Näitä sudenkuoppia varten juutalaiset oppineet ovat kuitenkin perehtyneet asioihin tarkemmin ja tehneet tavallisille kosher-ruokavalion noudattajille ohjeita siitä, mitä lisäaineita välttää ja mitä tehdä ongelmatapauksissa. Penzevin mukaan suurimmat ongelmat ovat kuitenkin enimmäkseen lihaan liittyviä ja ne ovat perehtymisellä vältettävissä. Puolivalmisteet ovat samoin poissa kyseestä, sillä niistä ei voi poistaa verta. Kasvikset ovat enimmäkseen ilman muuta puhtaita.¹²¹

Isak Penzevin perustelut ruokasäädösten noudattamiselle kumpuavat Raamatusta. Hän kritisoi aikojen saatossa muodostuneita rabbiin määräämiä sääntöjä siitä, että ne hankaloittavat elämää. Samoin hän toteaa, että ne sopivat hyvin vanhempiin vuosisatoihin, jolloin koettiin tarpeelliseksi erotella juutalaiset pakanauskontojen edustajista. Jeesuksen myötä kuitenkin erottelu pakanoihin ja juutalaisiin on siinä mielessä vanhentunut, että vaikkapa juutalaisen ei ole enää sopimatonta syödä ei-juutalaisen kanssa. Keskiajalla kehitetyt säännökset eivät hänen mukaansa ole myöskään suoraan sovellettavissa nykyisenkaltaiseen teollistuneeseen ruuantuotantoon. Vaikka hän kritisoi ortodoksisjuutalaisia liian tiukoista

---

¹²⁰ Penziev 2012 k.

¹²¹ Penziev 2012 i.

ruokasäännöistä, joilla ei ole pohjaa Raamatussa, hän myös huomioi jopa heidän lieventäneen esimerkiksi sääntöä, jonka mukaan juutalainen ei saisi juoda ei-juutalaisen tekemää viiniä.¹²²

Uutta testamenttia Penzev käyttää myös puolustamaan Kosher-ruokasäännöksiä. Hän viittaa Apostolien tekojen kymmenennessä luvussa esitettyyn kuvaukseen siitä, kuinka Pietari näkee hurmoksessa laissa saastaiseksi luokiteltuja eläimiä ja ääni taivaasta sanoo hänelle, että puhtaaksi julistettua ei saa halveksia. Penzev tulkitsee tämän kertomuksen sitä kautta, että siinä puhutaan nimenomaan ei-juutalaisten ja juutalaisten välisestä erottelusta, eikä ruuasta. Tästä lähin likaisena nähty ei-juutalainen, jonka kanssa ei oltu suostuttu ruokailemaan, oli otettava tasapuoliseksi vieraaksi omaan ruokapöytään. Näyn Pietari sai sitä varten, että pakanataustainen kääntymiseen halukas mies oli matkalla hänen luokseen syömään puhdasta ateriaa, joka oli valmisteilla. Samoin käsien pesusta sanotaan, että se oli vain fariseusten tapa, eikä Raamatun määräämä asia. Näin ollen Jeesus ei tehnyt mitään yleistä juutalaisuutta vastaan, kun jätti kädet pesemättä ennen ruokaa.¹²³

Kolmas Penzevin mainitsemista voimassa olevista käskykategorioista koskee rituaalista puhtautta. Penzevin nimissä olevan opetuksen mukaan niin ei-juutalaisille kuin juutalaisillekin suositellaan erityisesti perhe-elämää koskevien puhtaussäädösten noudattamista tänäkin päivänä. Temppelein puuttumisen tuoma ilmeinen ongelma on juutalaisen perinteen mukaan ratkaistu siten, että uskotaan rabbien temppelein tuhon jälkeen julistama ”koko kansan puhtaus” todeksi ja että puhtauslakia noudatetaan tietyin muokkauksin. Esimerkiksi mikven ollessa saavuttamattomissa, suihku käy puhdistautumispaikaksi ja samoin jumalanpalvelukseen osallistumista ei rajoiteta puhtaussyistä, koska ne eivät tapahdu enää temppeleissä. Kotona suositellaan silti noudattamaan rituaalisia puhtaussääntöjä esimerkiksi avioelämän osa-alueella.¹²⁴

Sapatinvieton suhteen Penzev on perinteisen juutalaisen systeemin kannalla. Hän tarkastelee sitä osana juutalaista juhlakalenteria vedoten raamatunkohtaan, jossa sapatit listataan ensimmäisenä ”Herran juhlista”. Sapatti on hänestä ensinnäkin neljännen käskyn noudattamista, toisekseen luomisen ja Egyptin orjuudesta pääsemisen muistamista ja vielä kolmanneksi liiton merkki. Seuraten ”juutalaisia viisaita” hän siis pitää sitä erityisesti juutalaisia sitovana. Pakanat, joille ei ole Uudessa testamentissa erikseen määrätty sapatin noudattamista, saavat hänen puolestaan levätä ja pitää jumalanpalvelusta löyhemmin vaatimuksin kuin juutalaiset, joita tooran määräykset edelleen koskevat. He ovat velvoitettuja

---

¹²² Penziev 2012 i.

¹²³ Penziev 2012 j.

¹²⁴ Penziev 2012 n.

paitsi muistamaan sapatin syvemmän merkityksen ja pyhittämään sen, myös noudattamaan sitä tarkemmin Vanhan testamentin sääntöjen mukaan. Toisaalta hän myös sallii Jeesuksen esimerkin ja opetuksen mukaan tiettyjä lievennyksiä lepoajan noudattamisen suhteen. Hänestä on tärkeää, että sapatia vietetään niin juutalaisten kuin ei-juutalaistenkin kesken nimenomaan lauantaina.¹²⁵ Myös Melamed sanoo sapatista, että sapatin vietto lauantaina on asia, jolla on juutalaisille niin suuri merkitys, että seurakunnan olisi syytä ruveta noudattamaan sitä. Sellaiseen seurakuntaan on myös juutalaisen helpompi mennä mukaan, joka kunnioittaa ja käyttää heille ominaisia lepopäivän viettotapoja.¹²⁶

Penzev perustelee, että nykyisinkin messiaanisen seurakunnan olisi hyvä kokoontua perinteisesti rakennetussa synagogassa, sillä Uudessa testamentissakin mainitaan kristittyjen kokoontuneen synagogissa. Hän erittelee juutalaisen synagogan sisustusta ja ottaa sen messiaanisenkin seurakunnan kokoustilan esikuvaksi. Tilan keskeisimmässä osassa on kirjoitusten säilyttämiseen tarkoitettu kaappi ja edessä oleva aina palava tuli, joiden juuret ovat Jerusalemin temppelissä. Kirjoitusten lukemiseen tarkoitettu koroke korostaa sitä, että kirjoitukset ovat Jumalan puhetta ihmiselle. Lisäksi Penzev pohtii vielä, että juutalainen tapa erottaa naiset ja miehet toisistaan jumalanpalveluksen ajaksi saattaisi olla mahdollisuus edistää sitä, että kävijät todella keskittyvät jumalanpalvelukseen, vaikkei pidä käytäntöä pakollisena.¹²⁷

3.2.5 Israelin tulevaisuus

Isak Penzev opettaa, että ei-juutalaisten ei ole pelastuakseen liittyä juutalaiseen kansaan. Yksittäisen ihmisen kannalta tärkeä aspekti juutalaisuuteen kääntymisessä on Penzevin mukaan se, että kun on kerran kääntynyt, juutalaisesta laista ei voi enää valita niitä juutalaisuuden lakeja, joita on valmis elämässään noudattamaan, vaan on jo velvoitettu ottamaan kaiken lain huomioon. Juutalaisen kansan osalta Penzev näkee liian suurissa käännyntäisten määrissä riskin assimilaatiosta. Jumalan lupaukset juutalaisen kansan säilyttämisestä koskevat nimenomaan juutalaista kansaa. Lukuisa joukko käännyntäisiä, joiden kääntymys on jäänyt puolivillaiseksi, tai jopa kokonaisten kansojen sulauttaminen johonkin oletettuun uuteen Israelin kansaan ei sovi tähän visioon. Kokonaiskuvassa pakanoiden paikka nähdään joko ns. jumalaapelkäävien asemassa messiaanisten juutalaisten joukossa tai sitten kirkossa omalla tavallaan Jumalaa palvelevien joukkonaan.¹²⁸

---

¹²⁵ Penziev s.a. d.

¹²⁶ Melamed 2011 e.

¹²⁷ Penziev s.a. e.

¹²⁸ Melamed 2014.

Israelin tulevaisuuden ja lopun aikojen odotuksen teemoja tulee esiin myös Penzevin opetuksissa juutalaisista syksyn juhlista, joihin lukeutuvat tuomiopäivän juhla Rosh hashanah, jom kippur, lehtimajanjuhla ja simchanat tora. Penzev tulkitsee muiden 3. Mooseksen kirjassa lueteltujen juhlien päämäärän jo toteutuneen Jeesuksen maanpäällisen toiminnan aikana. Syksyn juhlien ennakoimien tapahtumien täyttymistä odotetaan siihen asti, että Jeesus saapuu toisen kerran. Jumalan toimittama pahojen tekojen pois pyyhkiminen, vapahdus, kansojen yhdistyminen ja iloitseminen täyttyneestä Sanasta odottavat vielä lopullista täyttymystään siinä, mitä on vuosituhansien ajan juhlittu juutalaisten juhlien muodossa jo ennakkoon.¹²⁹

Puhtaasti eskatologisia teemoja Suomen messiaaninen juutalaisuus käsittelee teksteissään erittäin niukkasanaisesti. Korvausteologian he tuomitsevat¹³⁰, sillä heidän mielestään Israelin tehtävä on tässä maailmanajassa olla maailmalle sitä, mitä leeviläiset ja papit olivat Israelille temppelein aikaan. He ovat keskipiste, josta maailma saa oleellisen tiedon.¹³¹ Pietarin kirjettä koskevalla luennolla Penziev kenties valottaa tätä niukkaa eskatologista ainesta. Hän sanoo iankaikkisen elämän palkkiona jumalanpalveluksesta olevan juutalaiselle ajattelulle loukkaus. Vaikka hän ajattelee myös tulevan elämän olevan olemassa, hänelle juutalaisena myös itse jumalanpalvelus on palkinto itsessään. Tulkitsen tästä, että liiallinen keskittyminen tulevaan on juutalaiselle turha.¹³²

Melamed mainitsee juutalaisen tulkinnan tuhatvuotisesta valtakunnasta sapattia koskevassa opetuksessaan. Hänen mukaansa juutalaiset tulkitsevat maailman olevan yhteensä 7000 vuotta olemassa, josta viimeiset 1000 vuotta ovat Messiaan aikaa, jota jo luomisesta alkaen on muistettu sapatinpäivänä.¹³³

3.3 Suomen messiaanisen yhdistyksen tekstit messiaanisen juutalaisuuden laajemmassa kontekstissa

Suomen messiaaninen yhdistys sitoutuu verkkosivuillaan julkaisemiensa tekstien perusteella messiaanisen juutalaisuuden selkeästi lähempänä juutalaisuutta olevan siiven oppiin ja elämäntapoihin. Oppikysymyksistä Tooran tulkinnan ja noudattamisen aspektit ovat eri opetuksissa eniten esillä. Penziev ja muut yhteisön opettajat esittävät lain noudattamisen messiaanisen juutalaisen jatkuvana velvollisuutena, joka ei ole päättynyt Messiaan tulon myötä. Kaikki yhdistyksen opettajat siteeraavat teksteissään ahkerasti Uutta testamenttia, mutta Tooran arvovalta on heille suurempi. Tällä periaatteella yhdistyksen puhujat tulkitsevat

---

¹²⁹ Penziev 2012 o, Penziev 2012 p, Penziev s.a. a.

¹³⁰ Ogienko s.a. b.

¹³¹ Penziev 2012 q.

¹³² Penziev 2013 a.

¹³³ Melamed 2011 d.

Uuden testamentin teksteistä nousevia Messiaan elämän ja opetuksen aspekteja juutalaisen uskon ydinoppien kautta.¹³⁴

Laki on yhdistyksen ideologian ydinkysymys, johon lähes kaikki muukin opetus tavalla tai toisella kytkeytyy. Lain noudattamisen velvoittavuuden perustelu uuden ja vanhan testamentin tekstien perusteella, eri lakien erittely ja se, kuinka niitä voi eri opettajien mukaan noudattaa, on yhteisön opetuksen suurin teema. Uudesta testamentista nouseva suurin yksittäinen argumenttien ryhmä on esimerkin suoma perustelu. Jeesuksen, eri apostolien ja koko seurakunnan lain noudattaminen ja juutalaisten tapojen ilmeinen integraatio koko elämään asettuu esimerkiksi ja mittapuuksi messiaanille juutalaisille ja myös pakanataustaisille jumalaapelkääville tänään. Toinen teksteissä usein esiin tullut uusitamentillinen argumentti on se, että lakia ei kumota missään Uuden testamentin tekstissä, vaan päinvastoin Jeesus ”vahvisti” ja ”täytti” lain. Tästä yhdistyksessä johdetaan ajatus, että Jeesus mahdollisti ihmiselle täydellisen lain noudattamisen.

Vanhan testamentin auktoriteettiin perustuvat argumentit lain voimassa olemisen puolesta ovat yhtä lailla monipuolisia. Ensinnäkin yhdistys painottaa sitä, että Jumala on ikuinen, joten hänen lakinsa on ikuinen. Toiseksi he sanovat Tooraan perustuvan Israelin erityiskutsun olevan koko maailmalle siunaukseksi, sillä sen kautta Jumala on tullut tunnetuksi. Kolmanneksi Vanhan testamentin profetioissa puhutaan heidän mukaansa systemaattisesti yleisesti tulevaisuudesta ja erityisesti Messiaan ajasta aikana, jolloin laki tulee täyteen kukoistukseensa. Näin ollen olisi epäloogista, että laki sitten Jeesuksen myötä olisi kumoutunut.

Yhdistyksen opettajat toivovat ei-juutalaisten kristittyjen tutustuvan myös juutalaiseen perinteeseen. Heidän mukaansa esimerkiksi juhlien ja lain noudattaminen kuuluu ainakin tietyn vähimmäismäärän mukaan myös tavallisille kristityille. Jeesuksen seuraamiseen kuuluu Suomen messiaanisen yhdistyksen opetuksen mukaan Vanhan testamentin tunteminen ja omaksuminen. Kuitenkaan ei-juutalaisten täysimääräiseen juutalaisuuteen liittymiseen ei kannusteta, vaan perusajatuksena on tukea kristittyjä edelleen oman kansansa osana osallistumaan juutalaisuuteen samankaltaisella tavalla, kuin Uuden testamentin aikana ns. Jumalaapelkäävät tekivät. He eivät ympärileikkautaneet itseään, eivätkä noudattaneet lakia täysimääräisesti, mutta asteittain tutustuivat tarkemmin Tooraan ja noudattivat sitä, minkä olivat omaksuneet.¹³⁵

---

¹³⁴ Penziev 2013 d.

¹³⁵ Penziev 2012 q.

Kolminaisuus on myös Suomen messiaaniseksi yhdistykselle, kuten koko liikkeelle yleensä, hankala kysymys. Yleisesti ottaen yhdistyksen Jeesusta koskeva perussanoma on, että Jeesus on Jumalan poika, joka antaa viitteitä siitä, että jonkinlaiselle kolminaisuuden mallille on yhdistyksen opissa tilaa. Suoranaisesti kukaan yhteisön opettajista ei kiellä sitä opetuksissaan. Täsmällistä muotoilua kolminaisuudesta ei sivuilta joka tapauksessa löydy. Se ei ole yhdistyksen opetuksessa tärkeässä osassa, vaan jää toiseksi Jumalan ykseydelle. Yleisesti ottaen kirkon ei-juutalaisen historian aikana tehdyistä eksegeettisistä linjauksista ja opeista puhutaan yhdistyksen materiaaleissa varauksella.¹³⁶

Se, mitä yhteisön opettajat ajattelevat messiaanisen juutalaisuuden tulevaisuudesta ja teologisesta kehityksestä nyt ja seuraavien vuosikymmenten aikana, ei juuri kovin konkreettisia vastauksia käsillä olevista teksteistä. Yhtenä unelmana Penziev mainitsee kuitenkin sen, että olisi mahdollista löytää tapoja, joilla juutalaiset saisivat konkreettisemmin olla osoittamassa omaa juutalaista elämäntapaansa osana uutta liittoa, samalla tavoin kuin esimerkiksi afrikkalainen ja eurooppalainen seurakunta viettävät jumalanpalvelustaan eri tavoin. Hänen mukaansa osassa protestanttista maailmaa on viimeisen vuosisadan aikana ryhdytty ajattelemaan, että lain noudattaminen on osa myös kristityn kutumusta. Hän pitää sitä tervetulleena trendinä. Hän haluaa kuitenkin vielä laajemmin ja tunnollisemmin vaalia juutalaista olemisen tapaa seurakunnassa.¹³⁷

Monessa yhdistyksen tekstissä kaikuu näkemykseni mukaan jonkinlainen kaipuu juutalaisen kristinuskon kukoistuskauteen apostolien ja varhaisten kirkkoisien aikana. Kirkon juuret juutalaisuuden perinnössä ovat olleet liian kauan unohduksissa ja vallanjako on kirkossa kääntynyt pääläelleen. Yhdistyksen opettajat pyrkivät sekä pakanoita että juutalaisia tavoittamalla ja opettamalla saamaan tilanteen taas järjestyksen, jossa se heidän mukaansa kuuluisi olla. Juutalainen uskon perintö saa heidän visiossaan nousta jälleen kunniaansa ja toivo kaikille maan kansoille tulla juutalaisten, eikä muiden kansojen joukosta. Puheista kuultaa sekä toivo että epätoivo. Paljon pahaa on tapahtunut niin kautta kirkon historian kuin nykyisessäkin maailmanajassa, mutta myös hyviä virtauksia on aavistettavissa. Kiinnostusta juutalaisuuteen pakanakansojen joukossa on herännyt ja kirkot ovat enenevässä määrin halukkaita tutustumaan siihen, mitä juutalaisuuden perinteellä on kristinuskolle annettavaa.

Lähimmän yhtymäkohdan messiaanisen juutalaisuuden eri haarojen joukossa Suomen messiaaninen yhdistys löytää Post-missionarisesta messiaanisesta juutalaisuudesta (ryhmä 6), joka myös pyrkii eroon kristinuskon liikkeeseen lyömästä leimasta. Kuten Suomen

---

¹³⁶ Yhteisö.

¹³⁷ Penziev s.a. g

messiaanisen yhteisönkin opetuksessa, myös Post-missionaarisen messiaanisen juutalaisuuden ajatuksissa juutalaisen identiteetin noudattaminen on oleellisessa osassa. Lain ja juutalaisten juhlien noudattaminen ja yleensä juutalaiseen elämän jatkaminen selkeästi kristinuskosta erillisenä ryhmänä on Suomen messiaanisen yhdistyksen missio osana Kinzerin johtamaa Post-missionaarista messiaanista juutalaisuutta.

4 Johtopäätökset

Messiaaninen juutalaisuus on kaiken kaikkiaan pieni, mutta hajanainen joukkio erilaisia uskonnäkemyksiä. Että Jeesus täytti Tooran lupauksen Messiaasta, on tulkittavissa juutalaisestakin elämänpiiristäkin käsin todistettavasti monella tavoin. Yksi assimiloituu kristilliseen elämäntyyliin lähes täysin, toinen haluaa jatkaa juutalaista juhla- ja tapakulttuuria Jeesuksen tunnustamisesta huolimatta ja kolmannen juutalaista oppia ja elämää ei juuri lainkaan muuta se, että hän hyväksyy Jeesuksen olleen Messias.

Oleellisia kysymyksiä messiaaniselle juutalaisuudelle ovat erityisesti Tooran noudattamiseen liittyvät asiat. Onko suullinen Toora pätevä lähde Jumalan tahdon tuntemiseen? Miten Uutta testamenttia kuuluu lukea juutalaisesta näkökulmasta? Mikä on lain noudattamisen merkitys aikakaudella Jeesuksen ylösnousemuksen jälkeen? Millä perusteella juutalainen tai ei-juutalainen on liitossa Jumalan kanssa? Näistä kysymyksistä koostuu suurin osa materiaalista, jota itse olen saanut käydä läpi tutkielman teon aikana. Niistä messiaanisen juutalaisuuden parissa on myös eniten hajaannusta.

Kautta linjan lähes kaikessa aineistossa, mitä liikkeestä sain käsiini, olivat opilliset asiat melko pienessä ja elämäntapakysymykset melko suuressa roolissa. Vaikka opista ollaan jotain mieltä, se ei aiheuta samalla tavoin kiistaa kuin elämän ja olemisen tapa. Messiaanisen juutalaisuuden ytimessä on tämän otannan perusteella siis ennen kaikkea jumalanpalvelus ja eettinen elämäntapa. Itäinen kristinuskokin toki on ennen kaikkea oikean jumalanpalveluksen yhteisö, mutta messiaaniseen juutalaisuuteen tämä vaikutte on näkemykseni mukaan tullut juutalaisuudesta, joka laajemmassakin mittakaavassa painottaa erityisesti eettistä toimintaa.

Tutkielmaa tehdessäni tuli minulle eteen se kaikki hajaantuneisuus, jota liikkeen sisällä on. Vaikka kirkon historiakaan ei loista sillä, että kirkot olisivat kautta linjan olleet kovin yhtenäisiä ja saman mielisiä, on minulle ollut hämmentävä kokemus huomata, että puolen miljoonan kannattajan uskonto voi onnistua hajautumaan kahdeksaan eri luokiteltavissa olevaan haaraan. Onko todella kristinuskon kontekstualisointi juutalaiseen elämäntapaan niin monimutkainen prosessi, että suurempaa yksimielisyyttä ei saada aikaan?

Suomen messiaaninen yhdistyksen paikka messiaanisen juutalaisuuden janalla löytyy lähempää juutalaisuutta kuin kristinuskoa. Tooran tekstit, suullisen Tooran ja juutalaisten viisaiden perimätieto ovat heille peruslähteitä, joiden kautta Uuden testamentin tekstit ja Kristus-tapahtuman merkitys avautuvat juutalaisesta näkökulmasta. Sapatin, Tooran juhlien, ruokasääntöjen ja muiden lakien noudattaminen on yhdistyksen jäsenille tärkeä tapa elää juutalaista identiteettiään.

Ensi lukemalta osa yhdistyksen teksteistä vaikuttaa kristitylle lukijalle kovin jyrkiltä ja jopa lakihenkisiltä. Yksin armosta-periaatteen mukaan elämään tottuneen on hankala sulattaa kaikkea Vanhan liiton aineistoa, jonka noudattaminen heille on ilmiselvää. Mitä tarkemmin teksteihin kuitenkin tutustuu, sitä eheämmän kokonaiskuvan opetuksista saa. Yksittäiset, äkkiseltään armottomat lauseimat saavat laajemmassa kontekstissaan täydemmän sisällön ja liudentavat vaativaa sävyä. Myös messiaaninen juutalainen elää armosta. Armon merkitys vai on erilainen: Messiaan kautta saatavan lain sisäisen ymmärtämisen kautta juutalainen saa armon olla aina yhteydessä Jumalaansa, vaikka tekisi syntiä. Tämä ajatus voi ehkä olla yksi tapa jäsentää myös luterilaista uskoa, sillä siinä lain ja evankeliumin suhde saa siinä tuoreen tulkinnan. Myös ajatus siitä, että Jeesuksen kautta myös ei-juutalainen saa olla osa Jumalan kansaa, on integroitavissa hyvin osaksi suomalaistakin uskoa. Juutalaisen uskon keskeltä noussut vapahtaja täytti myös pakanan puolesta lain.

Yhdistyksen eri opettajien kesken vaihteleva kanta siihen, mikä on ei-juutalaisten asema seurakunnan osana, on minulle kuitenkin yksi kynnyskysymys. Lähes 2000 vuoden ajan on opetettu, että lain kirjaimen noudattaminen ei ole tarpeellista niille, joita se ei vapaaehtoisen sitoutumisen tai kulttuurin puolesta velvoita. Tämän opetuksen nojalla pidän kiinni vapaudesta, joka minulla on olla ottamatta lain taakkaa itselleni. Penzievin ohjetta noudattaen en tavoittele heidän opetuksestaan juutalaisen osaa, vaan Tooran laajempaa tuntemista.

Lähde- ja kirjallisuusluettelo

Lähteet

- (2018). VS:Gradutyöstä. – Yksityinen sähköposti Aino Kärkkäiselle 15.2.

Melamed, Jirmijagu (2011 a). Evankeliumi juutalaisesta näkökulmasta. *Suomen messiaaninen yhteisö*.

<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/120315/Evankeliumi+juutalaisesta+n%C3%A4k%C3%B6kulmasta.pdf> (Luettu 24.4.2019).

Melamed, Jirmijagu (2011 b). Juutalainen näkökulma pelastukseen. *Suomen messiaaninen yhteisö*.

<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/120318/Juutalainen+n%C3%A4k%C3%B6kulma+pelastukseen.pdf> (Luettu 24.4.2019).

Melamed, Jirmijagu (2011 c). Mitä pitäisi tehdä, että juutalaiset syttyisivät kiivauteen. *Suomen messiaaninen yhteisö*.

<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/120312/Mit%C3%A4+pit%C3%A4isi+tehd%C3%A4,+ett%C3%A4+juutalaiset+syttyisiv%C3%A4t+kiiivauteen.pdf> (Luettu 24.4.2019).

Melamed, Jirmijagu (2011 d). Shabatti. *Suomen messiaaninen yhteisö*.

<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/120327/shabatti.pdf> (Luettu 24.4.2019).

Melamed, Jirmijagu (2011 e). Sydämen usko ja vanhurskas elämä Jumalan edessä. *Suomen messiaaninen yhteisö*.

<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/120309/Syd%C3%A4men+usko+ja+vanhurskas+el%C3%A4m%C3%A4+Jumalan+edess%C3%A4.pdf> (Luettu 24.4.2019).

Melamed, Jirmijagu (2012a). Abodah Zarah. *Suomen messiaaninen yhteisö*.

<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/122436/4.Abodah+Zarah.pdf> (Luettu 24.4.2019).

Melamed, Jirmijagu (2012 b). Kristuksen ympärileikkauksella. *Suomen messiaaninen yhteisö*.

<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121174/Kristuksen+ymp%C3%A4rileikkauksella.pdf> (Luettu 24.4.2019).

Melamed, Jirmijagu (2012 c). Talmud tutuksi. *Suomen messiaaninen yhteisö*.

<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/122083/1.+Talmud.pdf> (Luettu 24.4.2019).

Melamed, Jirmijagu (2012 d). Talmud. 2. opetus. *Suomen messiaaninen yhteisö*.

<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/122201/2.Talmud.pdf> (Luettu 24.4.2019).

Melamed, Jirmijagu (2012 e). Talmud. 3. opetus. *Suomen messiaaninen yhteisö*.

<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/122334/3.Talmud.pdf> (Luettu 24.4.2019).

Melamed, Jirmijagu (2014). Gijur. *Suomen messiaaninen yhteisö*.

<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/123292/Gijur.pdf> (Luettu 24.4.2019).

- Melamed, Jirmijagu (s.a. a). Bereshit. *Suomen messiaaninen yhteisö*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/120543/1.Bereshit.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Melamed, Jirmijagu (s.a. b). Noach. *Suomen messiaaninen yhteisö*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/120546/2.Noach.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Ogienko, A. (2010 a). Israel ja muut kansat – eilen, tänään ja huomenna. Osa 1. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/116798/Ogienko+1.doc>. (Luettu 24.4.2019).
- Ogienko, A. (2010 b). Israel ja muut kansat – eilen, tänään ja huomenna. Osa 2. *Suomen messiaaninen yhdistys*. <https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/116781/08.01.2010-2.doc>. (Luettu 24.4.2019).
- Ogienko, A. (s. a.). Kivi, jonka rakentajat hylkäsivät. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/116781/08.01.2010-2.doc>. (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 a). Herra, meidän Jumalamme, Herra on yksi. *Suomen messiaaninen yhdistys*. <https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121043/2.Jumala+on+yksi.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 b). Juhlapäivien rukoukset ja palvelutyö. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121868/13.Juhlarukous.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 c). Juutalaisen uskon perusteet. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121040/1.Juutalaisen+uskon+perusteet+%281%29.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 d). Juutalaiset ja juutalaisuus. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121447/7.Juutalainen.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 e). Juutalaiset perinteet. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121157/4.Juutalaiset+perinteet.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 f). Juutalaiset perinteet. 2. osa. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121420/5.juut.+perinteet.+2.osa.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 g). Juutalaiset perinteet. 3. osa. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121423/6.juutalaiset+perinteet.+3+osa..pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 h). Jumalan kuva. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121194/Jumalan+kuva.pdf> (Luettu 24.4.2019).

- Penzev, Isak (2012 i). Kosher. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121916/3.Kosher+2.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 j). Kosher. Oppitunti 3. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121919/4.Kosher+3.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 k). Kosher-ruoka. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121913/2.Kosher+1.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 l). Lehtimajanjuhla. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121890/3.Lehtimajanjuhla.pdf> (Luettu 24.4.2019)
- Penzev, Isak (2012 m). Pesach. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121896/5.Pesach.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 n). Perhe-elämän puhtaus. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121922/5.Perheen+puhtaus.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 o). Rosh Hashanah. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121884/1.Rosh+Hashanah.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 p). Shemini Azeret – Simchat Toora. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121893/4.Simhat+Toora.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2012 q). Tooran käskyt. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121591/10.+Tooran+k%C3%A4skyt.pdf>
(Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2013 a). 1. Pietarin kirje, osa 1. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/123098/Pietarin+kirje.1+osa.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2013 b). 1. Pietarin kirje 2. osa. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/123192/1.Pietarin+kirje.+2osa.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2013 c). Juutalaisten ja pakanoiden vuorovaikutus. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/122940/Juutalaisten+vuorovaikutus.pdf>
(Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2013 d). Laki Apostolien teoissa. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/122943/Laki+Apost.+teossa.1.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (2013 e). Laki Apostolien teoissa 2. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/122946/Laki+Apost.teossa.+2.pdf> (Luettu 24.4.2019).

- Penzev, Isak (2013 f). Laki ja liitto. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/122949/Laki+ja+liitto.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (s. a. a). Jom Kippur. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121887/2.Jom+kippur.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (s. a. b). Jumalan läsnäolo. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121154/3.Jumalan+l%C3%A4sn%C3%A4olo.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (s. a. c). Pyhitys ja Jumalan nimen kunnioittaminen. *Suomen messiaaninen yhdistys*. <https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/120732/Jumalan+nimi.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (s. a. d). Sapatti. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/121910/1.Sapatti.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (s. a. e). Synagoga. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/122165/6.Synagoga.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (s. a. f). Tshuva. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/120735/Tshuva.pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Penzev, Isak (s. a. g). Yksi seurakunta. *Suomen messiaaninen yhdistys*.
<https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/@Bin/122952/Yksi+seurakunta...pdf> (Luettu 24.4.2019).
- Yhteisö (s.a.). *Suomen messiaaninen yhteisö*. <https://messiaaninen.yhdistysavain.fi/yhteiso/> (luettu 24.4.2019).

Kirjallisuus

- Harvey, Richard (2009). Mapping messianic judaism. A constructive approach. Cumbria: Authentic media.
- Harvey, Richard (2015). The Conversion of Non-Jews to Messianic Judaism: A Test-Case of Membership and Identity in a New Religious Movement. *Academia.edu*.
https://www.academia.edu/19884126/The_Conversion_of_Non-Jews_to_Messianic_Judaism_A_Test-Case_of_Membership_and_Identity_in_a_New_Religious_Movement. Luettu 24.4.2019.
- Jews for Jesus (s. a.). Jews for Jesus – ECFA Evangelical council for Financial Accountability. <http://www.ecfa.org/MemberProfile.aspx?ID=6322>. Luettu 13.3.2019.
- Jolkkonen, Jari (2007). Systemaattinen analyysi tutkimusmetodina. *Metodiopas*. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.

Neusner, Jacob (2001). *Jews and christians: the myth of a common tradition*. Binghamton: Global publications.